

VILNIS

LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRAŠTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: [312] 842-7325

VOLUME LXI Nr. 10

KETVIRTADIENIS, GEGUŽĖS [MAY] 14, 1981

KAINA 25 c.

KASDIEN

DALININKŲ SUVAŽIAVIMAS DAUG REIKŠMINGESNIS NEI TRADICIJA, NEI . . . SUVAŽIUOS TARTI ŽODĮ

Jau reikia pradėti galvoti apie "Vilnius" dalininkų suvažiavimą. Direktorių nutarimu, jis šįmet vyks birželio (June) 7 dieną, nuosavoje salėje. Kaip paprastai, pradedės 10 val. rytą, o po pietų bus banketas, pasivažiavimai bei susitikimai su iš toliau atvykusiais pažįstamais ir svečiais.

Nereikia aiškinti, dalininkų suvažiavimai esti laikraščio rėmėjų ir skaitytojų šventė ir pasididžiavimas, kad laikraštį išlaikome ir juom vainikuojame savo pažangius įsitikinimus ir visuomeninį savo judėjimą.

Todėl nė truputį nenuostabu, kad dalininkų suvažiavimai esti mūsų dėmesio centre, kiek kuris išgalim juos remiam, sveikinam, kiek kuriam laikas ir galimybės leidžia, į juos važiuojame.

...

Buvo laikai, kad "Vilnius" dalininkų suvažiavimai būdavo, išties, dideli įvykiai, suvažiavdavau gausybė dalininkų, įvairių organizacijų atstovų . . . banketų salėse publika vos tilpdavo. Dabar, žinoma, to nebėra, tačiau suvažiavimai daug reikšmingesni, negu ankstesni.

Dabar suvažiavimo dalyviai sprendžia daug sunkesnius klausimus, iškilusius ryšium su kadru išretėjimu, laikraščio darbuotojų veteranų išmirimu, ryšium su laikraščio pasunkėjusiomis sąlygomis ir skaitytojų retėjimu.

Nežiūrint kaip sunkūs klausimai dabar reikia spręsti, meilė laikraščiu suvažiavimuose nesti prigesus, jie išsprendžiami ir laikraštis eina. Tai nuopelnas ir didelis nuopelnas tiems dalininkams, kurie nenuleidžia rankų visokių sunkumų aki-vaizdoje.

Ambicijų liūne paskendusiams gal ir būtų meilė laikraščiu prigesusi, kad iš dienraščio "Vilnis" beliko dvisavaitiniui, bet, deja, tokių žmonių neturime, o jeigu ir yra, nežinome jų. Praktika rodo, kaip skaitytojai veteranai, taip vėliau pradėjusieji skaityti yra už tai, kad laikraštis gyvuotų, nors ir belanko juos kas antra savaitė.

Amerikos pažangiems lietuviams laikraštį "Vilni" skaityti nėra tradicija ar pareiga. Skaityti jį dėl to, kad jis yra pažangių lietuvių organizatorius, akcentuoja vykstančios pasaulyje revoliucijos akcentus, skelbia žinias iš senosios tėvynės Lietuvos, kad tribūna per jį susižinoti kur katras kaip gyvename, ką veikiame, kaip kruta mūsų pažangių lietuvių visuomeninis judėjimas.

Taipgi reikia turėti galvoje, kad laikraštis "Vilnis" yra kovos gink-

Antanas Bimba apdovanotas TSRS ordenu

[TELEGRAMA]

Už ilgametę vaisingą veiklą stiprinant draugiškus Tarybų Sąjungos ir Jungtinių Amerikos Valstijų tautų ryšius TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo 1981 m. balandžio 29 d. įsakymu "Laisvės" laikraščio vyriausiasis redaktorius Antanas Bimba apdovanotas Tautų Draugystės ordenu.

V. Petkevičienė

Svarbiausias priešas yra imperializmas

Plataus atgarsio susilaukė Beirute vykusi tarptautinė solidarumo su Libano liaudimi, šios šalies jaunimo konferencija. 120 jaunimo tarptautinių, regioninių ir nacionalinių organizacijų, sąjungų ir federacijų delegacijų iš šimto pasaulio šalių suvažiavo į Libano sostinę pareikšti savo paramos teisingai Libano nacionalinių patriotinių jėgų ir Palestinos pasipriešinimo judėjimo dalyvių kovai prieš nesiliaujančias ginkluotas Izraelio kariaunos provokacijas, už Libano Respublikos nacionalinį suverenumą, nepriklausomybę ir vienybę.

Vietnamo ir Prancūzijos, Japonijos ir Indijos, Panamos ir Jordanijos, JAV ir daugelio kitų šalių jaunosios kartos atstovai iš aukštos šio jaunimo forumo tribūnos ryžtingai pasmerkė tarptautinį imperializmą, sionizmą ir reakciją, kurie rezga sąmokslus prieš Libaną, siek-

las už taiką, demokratiją, už socialinę pažangą, ginklas kovoje su idėjos priešais.

Kaip tokiam ir tokių žmonių, kokiais esame, laikraščiu "Vilniai" nelengva gyvuoti ir niekad nebuvo lengva. Tik pagalvokime, kiek laikraščiu "Vilniai" teko atlaikyti visokių trukdymų, boikotų, reakcijos ir blogos valios žmonių puolimų, kerštavimų.

Visa tai natūralu. Laikraštis "Vilnis" yra darbininkiškas pažangių idėjų laikraštis, eina kapitalizmo citadelėje, kurioje valdančiajai klasei bile darbininkiškesnė pažangesnė nuomonė yra ne "košer", nepriimtina ir gesinama.

Tačiau dėka tiems draugams, kurie laikraštį skaito ir per metus remia, laikraštis "Vilnis" visa tai atlaikė ir atlaiko. Daugelis šių draugų birželio 7 dieną susivažiavo į "Vilnius" salę tarti žodį, kad laikraštis turi gyvuoti nežiūrint visokių sunkumų. S. J. Jokubka

Naujoji Anglijoje socialdemokratų partija

Siomis dienomis Didžiosios Britanijos buržuazinėje spaudoje vos ne kiekviename numeryje spausdinami reklaminiai skelbimai, kviečiantys stoti į naują — socialdemokratų — politinę partiją.

Apie jos sukūrimą oficialiai paskelbta neseniai, tačiau naujoji partija savo veiklai reklamuoti jau yra išleidusi 170 tūkstančių svarų sterlingų.

Siaip Anglijos politinis gyvenimas negali skūstis partijų trūkumu: "partinio pluralizmo" priedanga čia laisvai veikia nacistai, rasistai, neofašistai, maoistai. Tačiau pastaraisiais dešimtmečiais premjero rezidencija Downingstreet užimdavo gyventojas tik iš konservatorių ar leiboristų partijos. Trečios partijos atsiradimas gali įnešti daug naujo į Britų salų politinį gyvenimą.

Iš esmės naujojoje partijoje veikia seniai žinomi politikai. Socialdemokratų partija įkurta kelių dešiniųjų veikėjų iniciatyva. Šie dešiniojo sparno lyderiai negalėjo taikstytis su pastaraisiais metais leiboristus apėmusiu "pakairėjimu". Paskutinėse dvejose partinėse konferencijose leiboristai priėmė nutarimus siekti, kad Anglija pasitrauktų iš Bendrosios rinkos, atsakytų savo branduolinio ginklo, suteiktų daugiau teisių partijoje profsąjungų vadovams, leistų jiems rinkti partijos lyderį.

"Trečiosios jėgos" atsiradimą Anglijos monopolijos sutiko labai palankiai. Šiandieninis M. Tečer kabinetas juos visiškai patenkina. Tačiau kapitalo sluoksniai negali nepastebėti šalyje vyraujančio nusivylimo konservatoriais, jų antilaudine socialine bei ekonomine politika. Rinkimai Didžiojoje Britanijoje vyks tik 1984 metų pavasarį, tačiau net britų koncernų vadovai abejoja, ar toriai išsilaikys.

Naujieji socialdemokratų lyderiai, atėję į valdžią, pagrindinėse pramonės šakose žada palaikyti "mišrią ekonomiką": t. y. valstybinės ir privačios kompanijos gali egzistuoti viena greta kitos. Socialdemokratai pabrėžia karinės sąjungos su JAV svarbą, pritaria, kad Anglijos teritorijoje būtų dislokavotos amerikietiškos raketos, šalis aktyviai dalyvautų NATO ir Bendrosios rinkos veikloje.

Dabar viskas daroma, kad iki parlamento rinkimų naujoji partija pakankamai sustiprėtų ir galėtų realiai pretenduoti į valdžią. V. K.

pasipriešinimo judėjimą. Jaunimo forumo nutarimu birželio 15-oji kasmet bus pažymima kaip solidarumo su Libano liaudies kovų diena. B. Petrovas

VILNIS

Lithuanian Peoples Bi-weekly

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday, by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$10.00, six months \$5.50; Chicago \$12.00, 6 months \$6.50; Canada \$15.00, 6 months \$8.00; foreign countries \$15.00, 6 months \$8.00.

3116 So. Halsted St., Chicago, Illinois 60606 Phone 842-7325

Second-class postage paid at Chicago, Illinois

Amerika eina biednyn

Amerikoje yra trys daugmilijoninės armijos — skurdžių, Social Security pensininkų ir bedarbių armijos. Prez. Reaganas su savo užmačia balansuoti biudžetą socialinių programų sąskaita, labiausiai palies šių armijų žmones, ypač skurdžius, turinčius mažesnes, skurdą ženklinančią ribą pajamas. Kongresinės biudžeto tarnybos apskaičiavimu, prezidento užmačia balansuoti biudžetą socialinių programų sąskaita, palies mažiausia 20 milijonų skurdžių. Vadinasi, daugiau ar mažiau jiems pragyvenimas pasunkės. O jeigu infliacija nebus pažabota, kai kuriems gali būti visiškai rieta.

Žinoma, skurdžių armijoje yra ir suktų žmonių — veltėdžių. Bet kur yra paukščių, kur nėra vanagų! Tačiau kurių gyvenimas nėra truputį nepavydėtinas, atriekti plonesnę riekę duonos iš socialinio aprūpinimo pašalpu, kad liktų pinigų ginklavimuisi, daugiau kaip nežmoniška.

Gera toms keturių asmenų šeimoms, kurių per metus pajamos \$8,410, ženklinančios skurdo ribą. Jos gali nusipirkti maisto talonų, gali išsiversti. Bet gi yra keturių asmenų šeimų, kurių duondavis tėra tėvas, jis, neuždirba valdžios nustatyto mažiausio atlyginimo ir dažnai nedirba pilno laiko, šių šeimų pajamos labai ir labai ribotos. Ir jeigu būtų panaikinta maisto talonų programa, joms gyvenimas būtų tikra koronė.

Mokesčių mokėtojai vos bepakelia mokesčių našta. Jau mezgasi sąjūdžiai prieš mokesčių mokėjimą. Sveikai galvojant, tai nesąmonė. Mokesčiai kiekvienoje civilizuotoje šalyje yra natūralus dalykas ir jie reikia mokėti. Valstybei reikia pinigų aparatui išlaikyti, žmonių gerbūviui, tiesti vieškeliams, statyti tiltams, parkams, švietimui, dėl vienokių ar kitokių įpuolusių skurdan žmonių gelbėjimui ir t. t.

Amerika turtingiausia kapitalistiniame pasaulyje šalis, mokesčių mokėtojai moka didžiausius mokesčius, o pinigų vis nepakanka ir nepakanka, netgi biedniams žmonėms šelpti, valstybės biudžete bilijoniniai deficitai kasmet. Kur tie mokesčių mokėtojų pinigai eina! Visokioms raketoms, bombonešiams, branduoliniams ginklams, karinėms bazėms užsienio šalyse, kitų šalių ginklavimui ir pan.

Ir visa tai korporacijų, imperialistinių monopolijų saugumui kažkur Afrikoje, Azijoje, Vidurio Rytuose . . . , o ne biednų žmonių interesams. Nenuostabu, kad didysis biznis klesti, o žmonių gyvenimas sunkėja, skurdžių armija skurdėja, vis sunkiau suveda galus. Kaip ilgai Amerikos liaudis tai toleruos, tai jau kitas klausimas. Bet faktas yra faktas, kad tokia valdančiosios klasės politika šalį biednina. Pažiūrėkime tiktai kaip smunka doleris, kaip miestai virsta laužais, kaip vis labiau kliūra viešoji transportacija.

Astronautų skrydis gali virsti žmonijai nelaime

Mes amerikiečiai mėgstame sensacijas. Biznio sumetimais didžioji komercinė spauda, televizija, radijas jų skelbia begalę. Kai kurios jų esti taip intriguojančiai išreklamuojamos, kad tarsi nieko nebėra įdomesnio. Ir visos jos daugiau ar mažiau užkariauja žmonių dėmesį. Daugeliui jos kartais esti įvairių įvykių dienos temomis, tik apie jas šneka, diskutuoja. Tačiau praeina kiek laiko, viską pamiršta, tarytum nieko įdomaus nebuvo.

Tolygiai maždaug atsitiko su astronautų John W. Young ir Robert L. Crippen skrydžiu į kosmosą Columbia erdvėlaiviu: nors ir nebuvo sensacija, o rimtas įvykis. Kai balandžio 12 d. rytą iš Cape Canaveral kosmodromo perkūnų trenksmu raketos nusinešė į erdvę Columbia erdvėlaivį, milijonai amerikiečių įbedė akis į savo televizorius nušėčiuvo, tūkstančiai žmonių savo televizorių neužgesino iki pat antradienio, kol astronautai apskriejo žemę 36 kartus ir laimingai nenusileido Kalifornijoje Edvardo karo aviacijos bazėje. Tačiau šiandien jau viskas praeityje ir lyg pamiršta, tarytum nieko tokio rimto neįvyko — pakilo, apskriejo žemę ir nusileido.

O iš tiesų buvo svarbus įvykis, kuris kosmonautikos mokslo istorijon įeis visiems laikams, kaip yra įjėjęs Gagarino skrydis. Jeigu iki šiol raketomis į beorę erdvę buvo išnešami žmonės, įsodinti kapsulėje, ši kartą buvo išnešti įsodinti į lėktuvą. Žinoma, dar nevisiškai tobulą transportui bei turistams paskraidyti po beorę erdvę, bet jau į perspektyvinį šiam reikalui būti tinkamu. Ir drąsiai galima sakyti, jeigu Gagarinas žmogui į kosmosą pravėrė duris, astronautai Young ir Crippen atidarė. Be abejo, ims laiko kol žmogus laisvai galės naudotis atidarytomis durimis į kosmosą, bet jeigu žmonija nesusidėgins branduolinėmis bombomis, tas laikas ateis.

Kad žmonija gali susidėginti branduolinėmis bombomis, grėsmė kabo kaip Damoklio kardas. O astronautu Young ir Crippen skrydis Columbia laivu tą grėsmę dar labiau suaktyvino. Pentagonas apie šį skrydį ir lėktuvą Columbia pradėjo galvoti, kai lėktuvas buvo pradėtas statyti. Ką reiškia toks Pentagono įsikišimas į NASA, komentarų nereikia.

2

Ar ne per daug vėlyva pradžia?

"Metmenys" savo 40-ajame numeryje išspausdino Broniaus Vaškelių istorinę apžvalgą — "Lietuvių teatro JAV pirmasis dešimtmetis". Tai, kad tik keturiasdešimtajame "Metmenų" žurnalo numeryje, praėjus net 20 metų nuo leidinio pasirodymo, pirmą sykį paskelbiamas didesnis savarankiškas rašinys apie senosios lietuvių išeivijos kultūrą, akivaizdžiai liudija jaunųjų (nors šiandien ir jų dauguma jau nebėra jaunieji!) panieką arba be resniu atveju — ignoranciją savo tėvų kultūrinei veiklai, nekalbant jau, kad toji panieka darbininkiškam kultūriniam palikimui yra absoliuti. Tuo tarpu faktai liudija, kad kai kuriose kultūros srityse senoji, neišmokslintoji atėivija buvo žymiai aktyvesnė ir daug naučiau pasidarbavo lietuvių tautos kultūriniam gyvenimui, negu naujoji, krašte išmokslinta lietuvių imigracija. Tai, pavyzdžiui, liečia ir teatrų sritį. Joje gi darbininkų, jiems vadovaujančių revoliucinių socialistų vaidmens pirmumas yra akivaizdžiausias!

B. Vaškeliui sąžiningai surankiojo faktus iš lietuvių saviveiklinės teatrinės veiklos pirmojo dešimtmečio, įdomiai ir plačiai juos išdėsto, komentuoja, vertina. Mums, seniesiems išeiviams, jo darbas atrodo savaime įdomus, remtinas, jame turbūt ras naudingos medžiagos ir kultūros tyrinėtojai Lietuvoje, kur išeiviško gyvenimo praeities aptarimui skiriamas ypač didelis dėmesys.

Tačiau tenka apgailėstauti, kad to darbo imtasi taip vėlai. To pavėlavimo nuostolingumą suprato pats B. Vaškeli, kai pradėjo išskirti medžiagos pasirinktajai temai: Amerikoje nesaugomi ir žūsta lietuviškos kultūrinės praeities archyvai, kurie reikšmingi visos mūsų tautos kultūros istorijai, daug kas beviltiškai prarasta — tiek dėl lietuvių aplaidumo, tiek dėl pačių amerikiečių pažiūros. Vargu, ar jau padės jo pagalbos šauksmas, bet jo istorinė apžvalga, spausdinama 120-152 puslapiuose, tikrai daug neteko. Galima sakyti: ši studijėlė — pradžia, tik galbūt jau per daug vėlyva.

Savaime krinta į akis šaltinių vienpusiškumas. Naudojamasi absoliučia dauguma "Vienybės Lietuvininkų" komplektais. Po keleto kartų pasinaudota "Lietuva" ir "Naująja gadyne". Ar ne per mažą suteikė autoriui paramos šie du leidiniai? Tačiau tai gali būti polemintis klausimas, kuriame autorius jausis teisus, tad jis ir neakcentuotinas. Svarbiausia tai, jog visa istorinė apžvalga apsieina be pačios sceninės veiklos turinio aptarimo.

Ką vaizdavo pirmoji JAV lietuvių pjesė, pastatyta 1889 m. Plymouth? Apie ką kalbama "Patkulio" dramoje, dėl ko ją J. Šliūpas buvo parinkęs lietuviškai išeivių scenai? Kokia gi ta J. Griniaus "Kova po Grunvaldu"? Tokių klausimų iškyla daug. Tai — saviveiklinės scenos repertuaro klausimas, o jis visur — pirmaeilis.

Ta prasme išeiviško teatro gimimas daug giliau ir išsamiau išnagrinėtas Lietuvoje, kur ypač sėkmingai pasidarbavo B. Raguotis. Galimas daiktas, kad B. Vaškeli, rašydamas pirmo teatrinio dešimtmečio apžvalgą, neturėjo kai kurio Lietuvos kultūros istoriko raštų. "Metmenų" Nr. 40 išėjo anksčiau negu B. Raguočio knyga "Prie ištakų". Tačiau apie A. Turskį ir jo veikalą E. Raguotis rašė senokai,

vargu ar buvo galima apseiti be jo surastų dalykų apie A. Turskį. O kai perskaitome dabar B. Raguočio rašinį apie šį išeivijos veikėją knygoje "Prie ištakų", matome, kad Lietuvoje atliktas šioje srityje aiškiai gilesnis mokslinio tyrinėjimo ir ieškojimo darbas. Šaltinių ribotumą "Metmenyse" apsprėdė ne tik tai, kad jau neberado autorius senųjų programų, repertuaro dokumentų ir kt. — jis nepasinaudojo ir tuo, kas turėjo būti po ranka. Pavyzdžiui, B. Vargšo-Laucevičiaus teatrinis žurnalas "Veidrodis" skyrė vietos išeiviško teatro gimimo istorijai. Pagaliau "Patkulis" ir "Kova po Grunvaldu" išeivijoje yra atspausdintos!

Ginčytina mums atrodo kai kuris idėjinės veiklos įtakos apibūdinimas. B. Vaškeli priverstas pateikti faktus, rodančius, kad kunigai trukdė scenos saviveiklai išeivijoje, kad jie imdavosi drastiškų, tiesiog laukinių priemonių prieš kultūros darbuotojus. Tačiau tai pateikia jis kaip savotiškai privatų faktą: vieni kunigai buvo prieš, kiti — už, parapijos prisidėjo ir prie teatrinės veiklos ugdymo. Ne, taip vis dėlto neišeitų daryti: pačios parapijos netapo išeivijoje sceninio darbo rėmėjomis, o atskirų kultūringesnių kunigų dalyvavimas saviveikloje arba bent netrukdytas — tai išimtiniai atvejai. B. Vaškeli mini J. Griniaus konfliktą dėl pirmo pastatymo Čikagoje su klebonu J. Kolesinskiu; šis įvykis plačiai aprašytas, pavyzdžiui, A. Ambrozės knygoje apie Čikagos lietuvius, bet autorius, pasirodo, kitų knygomis nesinaudojo arba nenurodė jų šaltiniais. Pabaigoje B. Vaškeli rašo, kad antruoju išeiviško teatro dešimtmečiu saviveikla neišvengusi srovinių susiskaldymo: jis buvęs parapijų, socialistų ir apolitinis, kuris "išskirtinai rūpinosi teatrinio meno interesais". Betgi tai gana nerūpestingas "susiskaldymas", nors iš paviršiaus atrodo teisingas. B. Vargšo teatras buvo artimas socialistams, bet negi jam nerūpėjo "išskirtinai . . . teatrinio meno interesai"? Be abejo, daugiau rūpėjo negu tam, vadinamam "apolitiniam", kurio praktiškai ir nebuvo. Trečiaja ideologine srove formavosi vadinami "tautiečiai" arba liberalai, vėliau — santariečiai, tik jau ne "grynietį" teatralai. Be jokių abejonių pati įtakingiausia, kūrybiškiausia, daugiausia scenos menininkų darys (ir be to "išskirtinai" teatrinio meno interesų skelbimo) socialistų grupė. O parapijos to darbo nepakėlė į naujas scenos aukštumas, nėjo jo priešakyje. Jeigu B. Vaškeli tes dešimtmečių apžvalgą (o to linkime jam), jis neturks tuo įsitikinti. Tik be "Kovos", "Laisvės" ir "Vilnies" joku būdu negalės apseiti. Kaip ir be šaltinių Lietuvoje.

S. Jonas

TRUMPAI

— Draudimas nevažiuoti daugiau kaip 55 mylas per valandą eina vėjais. Netgi pati federalinių vieškelio administracija sako, jog šis įstatymas "smirda", kai kurios valstijos ruošiasi jį atšaukti.

— Darbo departamento apskaičiavimu, keturių asmenų šeimai pragyventi viduniškai reikia turėti \$23,134 pajamų per metus. O tai yra, 12,8 procento daugiau, negu reikėjo prieš metus.

Vilnis, 1981 gegužės 14 d.

il 31 estargog 1891 andi 7

Žmogaus teisių gynimas ir "disidentai"

Iš karto prisipažinsime — pokalbis šia tema pasiūlė Jungtinėse Valstijose leidžiamas "vaduotojų" žurnalas "Akiračiai", kuriame buvo išspausdintas trumpas straipsnis "Kelios mintys apie disidentizmą".

Sios mintys išties vertos dėmesio. Straipsnio autorius rašo, kad "tikrieji" disidentai — išidėmėkim šį terminą — visai nenori griauti tarybinės sistemos. Jie nori tik "pataisyti jos daromas klaidas". Jų narsi kova dėl mūsų šalies sudemokratinimo taipogi nėra nukreipta prieš tarybų valdžią, ramina mus autorius. Paklauskite disidentų patarimų, perša išvadą Trumpa, ir jūsų politinė sistema taps ideali. Bet ne viskas aišku ir minėto straipsnio autoriui. Pasirodo, kad "kaip ir kiekviena kita politinė ar ideologinė sąvoka, taip ir disidentizmas lengvai išsigimsta ir pavirsta visiškai ne tuo, kuo jis turėtų būti". Tai kokios gi nelaimės ištinka šį taip karštai Vakarų remiamą "kitaip galvojančių" judėjimą? Visos bėdos prasideda tada, guodžiasi autorius, kada kai kurie karšti disidentizmo apaštalai iš anapus pereina į šiapus, o aiškiau išsireiškiant — kai jie atsiduria Vakaruose. Tada su jais įvyksta labai keisti dalykai: "Čia jie per naktį iš sovietinio disidentų pasidaro grynakraujais demokratais". Maža to — po šios pirmosios Vakaruose nakties jie ne tik jau ne neprasižioja apie tarybinės sistemos gerinimą pašalinus kuriuos kelis trūkumus, kad būtų galima paversti ją idealia, bet bando griauti ją iš pamatų! Maža to, negali atsistebėti autorius, šitie kovotojai už "socializmą su žmogišku veidu" žaibiškai susiuosto su pačiais reakcingiausiais antitarybininkais!

O ką gi veikti tikrajam tarybiniam disidentui Vakaruose? — bando pateisinti autorius ir pats atsako: "Nebent toks disidentas įsijungtų į socialistinį ir komunistinį sąjūdį ir bandytų kovoti už tolesnę socialistinę demokratiją". Kitaip, daro išvadą autorius, disidentas išduoda savo tikėjimą ir tampa tik paprastu emigrantu. O dabar prisiminkime — kas iš atsidūrusių Vakaruose disidentų įsijungė į socialistinį ar komunistinį sąjūdį? Teisingai, tokių nėra. Vadinasi, anot autoriaus, šie žmonės nėra tikrieji disidentai. Belieka išaiškinti du klausimus. Pirmas — kas gi atsitinka su disidentais tą pirmąją naktį, kai jie "iš šiapus atsiduria anapus"? Ir antras klausimas — ką disidentai veikia Tarybų Sąjungoje, ar turi jų veikla įtakos šalies gyvenimui?

Parankiau pradėti nuo antrojo klausimo. Dar 1976 metais Jungtinių Valstijų atstovų rūmai nusiuntė prezidentui pranešimą, kuriame siūlė išnaudoti Helsinkio pasitarimo Baigiamąjį aktą kaip politinį ginklą. Komentuodamas šį pranešimą, laikraščio "International Herald Tribune" apžvalgininkas James Goldsboro rašė, kad Baigiamasis aktas turi padaryti tarybinę visuomenę labiau atvira Vakarų skverbimuisi ir padėti disidentams jų kovoje už "žmogaus teises". Taip disidentai tapo labai svarbia korta antitarybiniam žaidime.

Visu pirma išsiaiškinkim, ar daug jų yra. Kalbėdamas su Vakarų žurnalistais, akademikas Andrejus Sacharovas kartą pasakė: "Mūsų disidentų nedaugiau trisdešimties žmonių". Kaip matome, jų tikrai Vilnis, 1981 gegužės 14 d.

nedaug, ir jų vardai Tarybų Sąjungoje žinomi tik iš Vakarų radijo stočių pranešimų. Būtent Vakaruose šiems žmonėms daromos "kankinių" aureolės, prikabinami skambiausi "garsių ir populiarių rašytojų" vardai. Taigi ko jie nori? Į Vakarų emigravęs rašytojas Anatolijus Kuznecovas, vėliau atsiskęs ne tik "socializmo tobulintojo vaidmens, bet ir savo pavardės, Paryžiuje leidžiamam baltųjų emigrantų laikraščiui pareiškė visai nedviprasmiškai: "Aš prieš Tarybų valdžią". Kitas Tarybų valdžios "gerintojas" akademikas Sacharovas Amerikoje išleistoje knygoje "Kalba Sacharovas" rašo, kad Čilės tautos buvelis Pinočetas pradėjo šioje šalyje "atgimimo ir konsolidacijos epochą", kad "kapitalistinės bet demokratinės valstybės yra žymiai arčiau tikrojo žmogiškumo idealo", negu socialistinės... Aleksandras Solženycinas į italų neofašistų žurnalo klausimą — ko jis nori, atsakė: "Kryžiaus karo prieš Tarybų Sąjungą". Vidurinę mokyklą tebaigęs Vladimiras Bukovskis, kurį Vakarų antitarybiniai centrai pavertė "stambiu rašytoju" ir netgi įtaisė į Pen Klubą, vienoje press konferencijų pasakė, kad nuo vaikystės svajojęs "apie ginkluotą revoliuciją prieš Tarybų valdžią..." Žodis žodis šias mintis kartojė ir Andrejus Amalrikas, Vakarų mass-media paverstas žymiu tarybinio istoriku, nors faktiškai tesimokysiu Maskvos Valstybinio universiteto Istorijos fakultete tik pusantų metų... Visų šių žmonių veikla buvo vadovaujama iš užsienio. Visi jie gyveno užsienio žvalgybų išlaikomi. Visi jie savo ardomąją veiklą pradžioje dangstė kova už "žmogaus teises", už mūsų sistemos "liberalizavimą" bei "demokratizavimą". Šis fygos lapelis jiems buvo būtinas tik todėl, kad, jie puikiai žinojo, jog jų antitarybiniai lozungai mūsų visuomenėje jokio pritarimo nesusilauks. Ir dar — už tokios veiklos vystymą per galvą niekur neglosto. Neglosto ne tik pas mus, neglosto ir Jungtinėse Valstijose.

Nenorintiems su šiuo teiginiu sutikti pirmiausia priminsime Jungtinių Valstijų Įstatymų sąvado 18 skyriaus 4 paragrafą, kuriame aiškiai sakoma, kad "asmuo, kuris kursto, organizuoja, padeda arba pats dalyvauja kuriame nors sąmoksle arba maište prieš JAV vyriausybę arba prieš jos įstatymus, baudžiamas kalėjimu iki 10 metų arba bauda iki 10 tūkst. dolerių, arba ir viena, ir kita bausmė kartu, o taip pat praranda teisę tarnauti valstybinėse įstaigose". Kiti paragrafai numato už šią veiklą ir 20-ties metų kalėjimo bausmę. Ta proga priminsime, kad Tarybų Sąjungos įstatymai šiuo atžvilgiu švelnesni. O dabar laikas atsakyti į pirmąjį klausimą — kas gi atsitinka su kovotoju už "tobulą socializmą" tą pirmąją naktį, kai jis iš šiapus atsiranda anapus? Ogi nieko ypatingo. Tiesiog disidentas praranda fygos lapą; jis puikiai žino, kad niekam jo kova už "grynąjį socializmą" Vakaruose nereikalinga, kad jis už ją negaus nė cento. Štai kodėl, prabudęs "laisvajame pasaulyje", jis iš pat mielo ryto ima juodinti savo tėvynę. O po to bėga atsitioti honoraro. Bėga į tą pačią kasą, iš kurios gaudavo ir anksčiau, gyvendamas Tarybų Sąjungoje. Štai tada galutinai išaiškėja tokio žmogaus įsitikinimai ir siekiai. Įsitikinimai, kad už įsitikinimus jam turi mokėti. Nes įsitiki-

Komunistinės pažiūros... jezuitų žurnale

Nepatikės niekas, jei pasakysi, kad jezuitų žurnale rašo, lygiateisiškai bendradarbiauja vyskupas V. Brizgys ir tarybinis filosofas. Taip ir negali būti! — pasakys kiekvienas. Taip ir nėra. Ir vis dėlto!... O vis dėlto — "Laiškuose lietuviams", kuriuos pas mus Čikagoje leidžia jezuitai, taip ima ir atsitinka: Štai žurnalo redakcijos iniciatyva viename numeryje (1980 m. Nr. 7) spausdinami hitlerininkų talkininko dvasiniai pamokymai, paties redaktoriaus prašymai suprasti, kad kunigas taip pat yra žmogus ir todėl reikia atlaidžiai žiūrėti į jo paklydimus, o greta — Vilniuje gyvenančios filosofės L. Jekentaitės straipsnis "Moteriško paslaptis".

Zinoma, jis ten atsirado ne todėl, kad autorė buvo pakviesta bendradarbiauti. Jokių būdu ne! Tiesiog imta ir persispausdinta iš Tarybų Lietuvos spaudos, net nenurodant iš kur. Tai jau savaime nemoralu, jeigu turėsime galvoje, kad yra toks spaudos etikos įstatymas, jog reikia nurodyti, iš kur tas ar kitas dalykas paimtas. Kai "religinės ir tautinės minties žurnalas", pastoviai mokantis visus moralės ir kritikuojantis doros klausimais komunistus, tokius dalykus sąmoningai "užmiršta", galima sakyti, jog jo leidėjai ir redaktoriai papildė vagystės nuodėmę. Visgi, tarybinę mokslininkę spausdinant jezuitų žurnale, reikėtų ir jos paklausti, ar sutiktų ji atsidurti greta Hitlerio talkininko — net jei komunistinės etikos populiarinimui galima pasinaudoti ir katalikišku leidiniu.

Tai viena. Antra: jezuitai, kaip ir visi kiti išeivijos klerikaliniai veikėjai, ypač aršiai smerkia tarybinius žmones dėl jų gyvenimo būdo, ideologijos, moralės ir t. t., atmeta ir komunistines pažiūras į moterį. L. Jekentaitės straipsnyje dėstomos pažiūros į moteriškumą yra skelbtos tarybinės spaudos pusla-

piuose, jos neprieštarauja komunistinei moralei, jos tas pažiūras ir tą moralę propaguoja. Tad kaip toks straipsnis galėjo visiškai tikti jezuitų antitarybiniam žurnalui, jeigu jis pateikiamas tarytum Amerikoje būtų rašytas?

Vadinas, išeitų, kad komunistinės pažiūros nėra tokios priešiškos žmonių dorovei, kokiomis jas ant kiekvieno kampo skelbia antitarybinė išeivių spauda, o jai priklauso ir "Laiškai lietuviams". Dargi išeitų priešingai — tarybinės filosofės straipsnis išties tinka katalikiškam žurnalui! Tuo pačiu veiksmu šis žurnalas paneigia išeiviškos spaudos kalbas, kad tarybinė moralė lietuviams esą nepriimtina.

Dar daugiau: tarybinė autorė atėjo į pagalbą "Laiškų lietuviams" redaktoriui tokiu pašėlusiu subtiliu klausimu, kaip moteriškumo paslaptis. Pasirodo, komunistai, kurie pagal klerikalinius filosofus iš viso yra svetimi dorovės supratimui, andą reikalą ne tik tokius subtilius klausimus viešai kelti, bet ir sugeba juos išspręsti, — jei be išlygų Čikagos žurnalas persispausdina straipsnį kaip pamokantį. Logiška išvada, kurią siūlome išeivijos skaitytojams!

Čia nepaaiškinsi reikalo tuo, kad esą antitarybininkai jau ne viską, kas yra dabar Lietuvoje, atmeta, kad jie priimą tai, kas tarybinio žmonių teigiamą padaroma (pagaujus — priešingai... tarybų valdžiai). Čia jau turbūt galima išvelgti principinius dalykus, galima ir daugiau pasvarstyti. Juk jeigu tai būtų tik su vienu minėtu straipsniu taip atsitiktų!...

O šiaip šio konkretaus atvejo mechanizmas mums atrodo yra gana paprastas: žurnalo redaktorių J. Vaišnys yra vienas iš blaivių, galvojančių žmonių, rado gerą temą ir pasirinko — iš kur ten žurnalo skaitytojai žinos jo kilmę.

K. Vilnietis

SUOMIJOS-TSRS SUGYVENIMAS YRA PAVYZDYS

Iki Antrojo pasaulinio karo Suomijos užsienio politika dėl tuometinių jos vadovų kaltės turėjo ryškų antitarybinį pobūdį, Suomija buvo įtraukta į karą hitlerinės Vokietijos pusėje. 1948 metų balandžio 6-ąją pasirašyta Tarybų Sąjungos ir Suomijos draugystės, bendradarbiavimo ir savitarpio pagalbos sutartis reišė svarbų posūkį abiejų šalių tarpusavio santykiuose.

Sutartis ipareigojo abi puses dalyvauti visose priemonėse stiprinant taiką ir tautų saugumą, vystyti ir stiprinti ekonominius bei koalicijų, kurios yra nukreiptos prieš antrą pusę. Jeigu Suomija

nimai, už kuriuos niekas nemoka, jam nereikalingi. Analogiški ir siekiai — kad kuo ilgiau neišsektų šis trisdešimties sidabrinių šaltinėlis.

Esam tikri — ne vienas klausytojas gali pagalvoti, kodėl šių pastabų autorius nė žodžiu neužsiminė apie "lietuviškuosius disidentus", o visą dėmesį paskyrė solžanycinams, sacharovams ir panašiams. Paprasčiausiai — lyginant su minėtais antitarybiniais veiksniais, lietuviškųjų disidentelių veikla — begalinis ieškojimas, kurioje mokykloje kuris mokytojas davė sprigtą tikinčiam vaikui — atrodo labai jau mizeriška... Kazys Bagdonavičius

arba Tarybų Sąjunga (per Suomijos teritoriją) taptų agresijos aukomis, Suomija turėtų gintis nuo jos visomis priemonėmis, reikalui esant, Tarybų Sąjungos padedama arba kartu su ja.

Sutartis buvo pasirašyta dešimčiai metų. 1955 metų rugsėjo 19 dieną TSRS-Suomijos sutartis buvo pratęsta 20 metų, o 1970 metų liepos 20 dieną, anksčiau termino — dar dviem dešimtmečiams.

1948 metų sutartis ir šiomis dienomis yra gerų kaimyniškų Tarybų Sąjungos ir Suomijos Respublikos santykių pagrindas, taiką ir saugumą Šiaurės Europoje palaikantis veiksnys. Šis dokumentas — puikus pavyzdys, kaip taikaus bendradarbiavimo pagrindu gali palaikyti gerus santykius valstybės su skirtingomis socialinėmis santvarkomis. —ka.

— Pagal Illinois gub. Thompsono taupymo programą, labai galimas daiktas, bus paleista iš darbo daugiau kaip 2,000 valdininkų.

— Kai kurios profsąjungos jau ruošiasi 1982 metų kongresiniams rinkimams, tapti ir 1984 prezidentiniams, kad prez. Reaganas nebūtų perrinktas.

Nikaragva kelyje į naują gyvenimą

Laisvosios Nikaragvos istorija dar neilga. Tėpraėjo vos pusantrų metų, kai Sandino nacionalinio išvadavimo fronto būriai sutriuškino Somozos gvardiją ir saugumo pajėgas. Revoliucinei vyriausybei iškilo sunkūs uždaviniai išspręsti sudėtingas šalies ekonomines ir socialines problemas.

Revoliucija iš senojo režimo paveldėjo sugriautą pramonę, atsilikusią žemės ūkį, masinį nedarbą, vieną didžiausių Lotynų Amerikoje gyventojų neraštingumą. Somozos parankiniai tyčia susprogdino beveik devynis dešimtadalius gamyklų, paliko tuščią valstybės iždą ir didžiulę užsienio skolą. Režimo nuvertimo metu užsienio skola siekė 1.6 bil. dolerių, tai yra 860 dolerių kiekvienam nikaragviečiui, o šalies nacionalinio banko seifuose tebuvo likę 3.5 mil. dolerių. 1979 m. infliacija pasiekė 60 procentų, šalyje trūko beveik ketvirtio milijono darbo vietų, 83 procento vaikų pusbadžiavo.

Revoliucinė vyriausybė nemažai pasiekė kurdama nepriklausomą ekonomiką. Nacionalizuota užsienio prekyba, bankai. Įgyvendinama demokratinė agrarinė reforma. Pertvarkytas valstybės aparatas. Įsteigta liaudies pramonės korporacija valdyti nacionalizuotoms įmonėms.

1980 m. kovo 24 d. visoje šalyje prasidėjo kampanija neraštingumui likviduoti. Į ją įsijungė tūkstančiai "alfabetisatorių" — mokytojų savanorių. Jauniesiems entuziastams tenka sudėtingas uždavinys — išmokyti skaityti ir rašyti 600 tūkstančių nikaragviečių, daugiau nei pusę suaugusių gyventojų.

Paskelbus 1980 metus "neraštingumolikvidavimo" metais, šalis tapo ištisa didžiule mokykla. Mokslo metai aukštesiose ir vidurinėse mokyklose buvo trim keturiais mėnesiais sutrumpinti, siekiant paruošti studentus ir moksleivius mokytojų veiklai. Tik per penketą mėnesių skaityti ir rašyti išmoko 406 tūkstančių žmonių. Neraštingumas sumažėjo nuo 70 iki 13 procentų.

Ekonomikoje ypač daug dėmesio

skiriama žemės ūkiui. Jame užima 47 procentai gyventojų. Pagal žemės reformos įstatymą į valstybės rankas perėjo maždaug pusantro milijono hektarų žemės. Valstybės žinion visų pirma buvo paimtos diktatoriaus Somozos ir jo šeimos nariams priklausančios žemės, valstybei nesumokėjusių mokesčių, taip pat diktatoriaus šalininkų žemvaldžių valdos. Šitaip buvo susigrąžintos žemės ir anksčiau buvusios valstybės nuosavybės, o vėliau politiniais tikslais išdalintos senojo režimo šeiminkams. Žemės reforma taip pat palietė buvusių savininkų paliktas fermas, visas dirvnuojančias žemes.

Revoliucinės vyriausybės iniciatyva šalyje sukurta daugiau kaip 2,500 kooperatyvų ir valstybinių ūkių. Dedamos pastangos apdirbti kiek galima daugiau žemdirbystei tinkamų žemių. Paklausa maisto produktams didelė. Šiuolaikiniai stambieji ūkiai nepajėgūs išmaitinti 2.3 milijono nikaragviečių. Anksčiau jie buvo susiję su užsienio žemės ūkio koncernais ir augino specialias žemės ūkio kultūras, skirtas eksportui į JAV ir kitas kapitalistines šalis: medvilnę cukranendres, kavos pupeles, ananasus, bananus. Pirmuosius žingsnius žengiantiems žemės ūkio kooperatyvams tenka visų pirma orientuotis į tradicinių maisto produktų gamybą. Kukurūzai, soros pupos — pagrindiniai nikaragviečių maisto produktai. Nacionalinis žemės reformos institutas visokeriopai remia žemės ūkio kooperatyvus. Jie gauna kreditų, trąšų, sėklos, techninę paramą, reikalingą konsultaciją. Į valstiečių kooperatyvus reguliariai atvyksta gydytojai. Jie vietoje tikrina sveikatą, teikia medicininę pagalbą. Kiekviename kooperatyve sudaromi perspektyvini vystymosi planai. Juose numatoma, kad kiekvienoje gyvenvietėje būtų medicinos punktas, mokykla, sporto įrenginiai, nedidelis kultūros parkas. Kaimo raida turi stabdyti valstiečių bėgimą į miestus, žemės ūkio kooperatyvai turi tapti pavyzdžiu individualiems valstiečiams, kurie ligi šiol tebedirba savo mažuose sklypeliuose. S. J.

DANIJA SENSTA

"Danija sensta", — tokios išvados priėjo Danijos laikraštis "Politiken", spausdindamas savo puslapiuose neseniai šioje Skandinavijos šalyje atliktus demografinių tyrimų rezultatus. Jis pažymi, kad pastaruosiu metu Danijoje pagausėjo vyresnių grupių žmonių, nes smarkiai sumažėjo gimimų skaičius. Pavyzdžiui, 1970 metais šalyje buvo užregistruota daugiau kaip 70 tūkstančių gimimų, o 1979 metais — tik apie 59,000 — rekordinis skaičius per pastaruosius aštuoniasdešimt metų. Jei gimimai mažės toliau, sako sociologai, tai amžiaus pabaigoje Danijoje gyventojų sumažės maždaug 120 tūkstančių gimimų, o 1979 metais — tik apie 59,000 — rekordinis skaičius per pastaruosius aštuoniasdešimt metų. Jei gimimai mažės toliau, sako sociologai, tai amžiaus pabaigoje Danijoje gyventojų sumažės maždaug 120 tūkstančių žmonių ir sieks iš viso ne daugiau kaip penkis milijonus.

Svarbiausia gyventojų mažėjimo priežastis, kaip mano mokslininkai,

kai, — blogėjančios materialinės ir socialinės sąlygos, didėjantis nedarbas. Darbo direktorato duomenimis, šių metų sausio mėnesį šioje nedidelėje šalyje buvo apie 210 tūkstančių "nereikalingų žmonių". Iš jų daugiau kaip pusė — iki 25 metų amžiaus vaikinai ir merginos. Kaip pažymi Danijos socialinių tyrimų instituto pranešime, dabar Danijoje, kurią Vakaruose vadina "visuotinės planetos šalimi", apie 300 tūkstančių nuo 20 iki 60 metų amžiaus žmonių gyvena tokiomis sąlygomis, kurias oficialiai vadina skurdu.

Dar viena rimta gimimų mažėjimo priežastis — opi butų problema. Dėl siaučiančios ekonominės krizės mažiau statant gyvenamųjų namų, kasmet vis mažiau galimybių darbo žmonėms išsinuomoti už prieinamą kainą butą. Dabar "vidutinė" Danijos šeima už butą moka apie trečdajį savo pajamų. Beje, daugelis namų savininkų labai nenoriai nuomoja butus šeimoms, turinčioms vaikų. Niekas nenuostabaus, kad šiomis sąlygomis Danijoje daugelis jaunuolių veja šalin mintį turėti vaikų.

Tarybų Sąjungos santykiai su kapitalo šalimis

TSKP XXVI suvažiavimas pateikė išsamią šiuolaikinio kapitalizmo mokslinę analizę. Kapitalizmas per pastaruosius 10 metų trečią kartą patiria ekonominį nuosmukį. Nematytai išsiplėtė infliacija. Paastrėjo socialiniai prieštaravimai. 1980 m. išsivysčiusiose šalyse buvo 19 milijonų bedarbių. Didėja streikų užmojis.

Pastaraisiais metais stiprėja imperializmo prieštaravimai, didesnę užmojų igauna kova dėl rinkų, žaliavos ir energijos šaltinių. Pastebimai suaktyvėjo įtempimo mažinimo, ginklavimosi apribojimo, santykių su TSRS ir kitomis socialistinėmis šalimis gerinimo priešininkai. JAV išlaidos kariniams tikslams dabar pasiekė astronominių skaičių, daugiausia jų skiriama naujoms strateginio branduolinio ginklo rūšims paspartinti kurti.

Svarbus klausimas yra Amerikos ir Tarybų Sąjungos santykiai. Pastaraisiais metais šių šalių dvišaliai santykiai regresavo. Buvo išaldytas sutarties SALT-2 įsigaliojimas. Kai kuriais ginkluotės varžybų apribojimo klausimais, kaip antai ginklų tiekimo mažinimas trečiosioms šalims. JAV viena šališkai nutraukė derybas su TSRS.

Dėl imperializmo kaltės žmonija atsidūrė beprotišku ginklavimosi varžybų sukuryje. Šias beprotiškas ginklavimosi varžybas grindžia veidmainingu prasimanymu apie "tarybinę karinę grėsmę", neva iškilusią Jungtinėms Valstijoms. Visų pripažinta, kad tarptautinė situacija labai priklauso nuo JAV ir TSRS politikos. Jų santykių būklė šiuo metu ir spręstinų tarptautinių problemų aštrumai reikalauja vesti

1985 metai bus tarptautiniai jaunimo metai

Austrijos sostinėje Vienoje įvyko Jungtinių Tautų konsultacinio komiteto, organizuojančio pasirošimą tarptautiniams jaunimo metams, pirmoji sesija. Joje dalyvavo 24 valstybių — komiteto narių, jų tarpe Tarybų Sąjungos, Lenkijos ir Rumunijos atstovai, taip pat stebėtojai, atstovaujantys kai kurioms specializuotoms Jungtinių Tautų įstaigoms ir įvairioms nevyriausybinėms organizacijoms, jų tarpe Pasaulinei demokratinio jaunimo federacijai. Tarptautinei studentų sąjungai, Europos nacionalinių jaunimo komitetų tarybai, Tarptautinei jaunųjų socialistų sąjungai ir kitoms.

Komiteto uždavinys — apsvaistyti Jungtinių Tautų sekretoriato ir socialinio vystymo bei humanitarinių klausimų centro parengtą tarptautinių jaunimo metų paruošimo ir organizavimo programos projektą.

Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos XXXIV sesijoje priimtame nutarime paskelbti 1985 metais "Tarptautiniais jaunimo metais": dalyvavimas, vystymas, taika" atspindi didėjančią plačiųjų tarptautinės bendrijos sluoksnių dėmesį jaunosios kartos poreikiams, siekimams ir lėkesčiams, pripažinimas, kad ji turi tiesiogiai dalyvauti sprendžiant svarbiausias dabarties problemas.

Daugelis komiteto narių savo kalbose reikė minti, kad įvairūs renginiai, kurie bus organizuoti pagal tarptautinių jaunimo metų programą ir ruošiantis jiems, turi padėti dar aktyviau įtraukti jauni-

aktyvų dialogą. Tarybų Sąjunga dialogui pasirengusi.

Reikia atkreipti dėmesį į TSRS santykių vystymą su Prancūzija, Vakarų Vokietija, Italija, Suomija, Japonija, Kanada, kitomis kapitalistinėmis šalimis. Tarptautinė padėtis Europoje susikomplicavo todėl, kad NATO vadovai nutarė dislokuoti Vakarų Europoje naujas raketines Amerikos branduolines priemones, pakeisti šios karinės organizacijos naudai susiklosčiusi karinį balansą Europos žemyne.

Taikaus sambūvio politika daro lemiamą vaidmenį šiuolaikiniais tarptautiniams santykiams. Pastaraisiais metais TSRS suaktyvino tarptautinį bendradarbiavimą tokiose šalyse, kaip taikus atominės energijos naudojimas, kova su epideminėmis ligomis, neraštingumo likvidavimas, istorinių ir kultūrinių paminklų apsauga, oro prognozių tarnyba.

Tarybų Sąjungos užsienio politika buvo visuomet nukreipta karo pavojui silpninti, ginklavimosi varžyboms pažaboti. Šiuo metu kuriamos kokybiškai naujos ginklų rūšys. Reikia išspręsti problemą kuo greičiau apriboti branduolinį ginklų, pasiekti, kad būtų uždraustos visos masinio naikinimo ginklo rūšys.

Karinio įtempimo mažinimo ir nusiginklavimo klausimams gvildinti ir spręsti Europoje Tarybų Sąjungos ir jos sąjungininkės pasiūlė susaukti visos Europos konferenciją. Didelis dėmesis kreipiamas į Vienos derybas dėl ginkluotųjų pajėgų ir ginkluočių mažinimo Centrinėje Europoje, ir t. t.

mą ir jo organizacijas į pastangas palaikyti tarptautinę taiką, gerinti tautų geros kaimynystės santykius ir savitarpio supratimą, užtikrinti realią pažangą ginklavimosi varžybų apribojimo ir nusiginklavimo srityje. Vienas iš svarbiausių tarptautinių jaunimo metų tikslų — didinti jaunimo vaidmenį vystant savo šalis, ypač stiprinant nacionalinę nepriklausomybę socialinėje ir ekonominėje srityje, įvedant naują tarptautinę ekonominę tvarką.

Daugelio delegatų nuomone, tarptautinių jaunimo metų ruošimas ir organizavimas turi atkreipti dėmesį į tai, kad svarbu visur įgyvendinti pagrindines įvairių jaunosios kartos sluoksnių teises, jų tarpe teisę į darbą, mokslą ir t. t.

Trumpai

— Niujorke yra apie 3,000 nedidelių siuivyklėlių, kuriose dirba mažiausia 50,000 nedokumentuotų lotynamerikiečių. Jie už darbą negauna nė mažiausio atlyginimo, nustatyto valdžios.

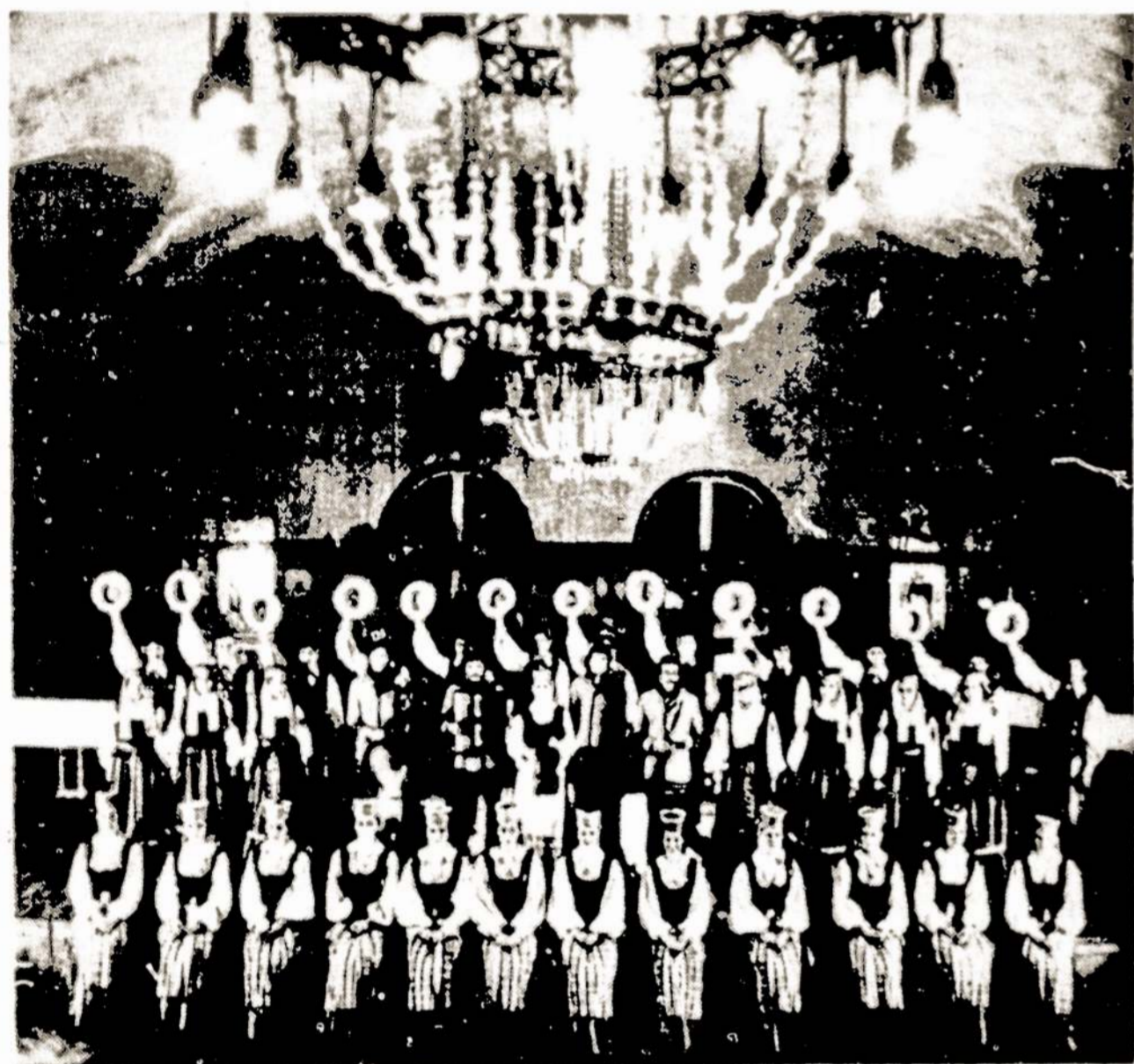
— Rytų Vokietijos ambasadorius apdovanojo Karlo Markso medaliu JAV Komunistų partijos pirmininką Henry Winston, ryšium su 70-osiomis gimimo metinėmis.

— Detrote viešame apklausinėjime daugiau kaip 500 žmonių, beveik visi dalyvavę apklausinėjime, pasisakė prieš prez. Reagano užmačias apkarpyti biudžetą socialinių programų sąskaita.

Vilnis, 1981 gegužės 14 d.

KLAIPĖDOJE ĮVYKO ŠEŠTASIS MUZIKOS PAVASARIS

Lietuvos TSR Valstybinės konservatorijos Klaipėdos fakultetų choreografinis-vokalinis ansamblys "Vėtrungė".

Lietuvos TSR valstybinės filharmonijos simfoninio orkestro koncertu, dalyvaujant Valstybinės konservatorijos Klaipėdos fakultetų muzikos mokytojų specialybės studentų mišriam chorui, pianistui P. Stravinskui ir dainininkui V. Bakui, uostamiestyje įvyko šeštasis Klaipėdos muzikos pavasaris. Ši didelė muzikos šventė — ne tik prasmingas viso vietos koncertinio sezono akcentas. Tai buvo graži klaipėdiečių tradicija, darniai įsipinanti į respublikos muzikinį gyvenimą.

Festivalis tęsiasi dešimt dienų. Jo dalyvių gretose buvo Azerbeidžano valstybinė choro kapela, TSRS liaudies artisto S. Sondeckio vadovaujamas Lietuvos kamerinis orkestras, Vilniaus valstybinis kvartetas (A. Vainiūnaitė, P. Kunca, D. Katkus, A. Vasiliaskas), pučiamųjų kvintetas (V. Višinskas, R. Staškus, J. Černius, A. Ančerevičius, S. Kižys), dainininkai V. Noreika, V. Daunoras, R. Maciūtė, A. Stasiūnaitė, E. Žuravliova, G. Pamaškštys, G. Gordonas, smuikininkas R. Katilius, vargonininkas B. Vasiliaskas, pianistas R. Bekionis.

Buvo gausu šiam renginyje Klaipėdos miesto meninių kolektyvų, atlikėjų. Tai liaudies operos teatras. Konservatorijos Klaipėdos fakultetų džiazo orkestras, mokytojų namų kamerinis choras, miesto statybos tresto kultūros ir technikos namų liaudies vaikų choreografinis kolektyvas "Žiogelis", pianistai J. Karosaitė, R. Biveinis, vargonininkė Z. Survilaitė, valtirstas Z. Čmieliauskas, skaitovė E. Jankutė.

Festivalio koncertų programose šalia kompozitorių-klassikų, tarybinių kompozitorių kūrinių reikšmingi Vilniaus, 1981 gegužės 14 d. nuotr.

ga vieta teko ir respublikos menininkų B. Dvariono, J. Juzeliūno, V. Klovos, B. Gorbulskio, A. Bražinsko, B. Kutavičiaus, klaipėdiečių — J. Pauliko, Z. Virkšo, O. Narbutaitės kūriniams.

Festivalio programoje buvo ne tik koncertai, bet ir susitikimai su miesto įmonių, gamyklų kolektyvais.

STATYBININKAMS TALKINA ELEKTRONIKA

Informacinio centro "Sistema" Kauno miesto skyriaus specialistai "Gelžbetonio" gamybiniam susivienijimui, Šiaulių namų statybos kombinatui ir Saratovo gelžbetoninių konstrukcijų gamyklai pradėjo projektuoti automatizuotą valdymo sistemą.

Ši sistema statybinėms organizacijoms kuriama remiantis Kauno namų statybos kombinato patyrimu. Įvairūs gamybos valdymo uždaviniai kombineate sprendžiami elektroninėmis ir perforacinėmis skaičiavimo mašinomis.

LYDEKOS, LYDEKAITĖS...

Pernai Kapsukičiai žvejai mėgėjai sugavo 21 toną žuvų, iš jų pustrėčios tonos lydekų. Kadangi lydekos nyksta, mažėja jų nerštaviečių, nutarta jas auginti dirbtinai. Per metus į Orijos, Salaperaugio, Leičiškių ir į kitus ežerus bei upes bus paleista apie milijonas lydekų mailiaus.

ATEISTINĖ POPIETĖ

Anykščių 2-ojoje vidurinėje mokykloje buvo suorganizuota aukštesniųjų klasių moksleivių ateistinė popietė. Jaunieji anykštėnai susitiko su žinomu respublikoje ateistu vilniečiu Bronium Jauniškiu. 1981 gegužės 14 d. nuotr.

Kaip rūpinamasi Lietuvoje miškais

Kai Vakarų Europoje pradėjo reikštis medienos paklausa, Lietuva buvo viena iš jos tiekėjų. Poetas A. Baranauskas jau rašė, kad Anykščių Silėlyje "beliko tik kelios pušelės apykrevės". O vėliau, ne vienas ir Amerikos lietuvis atsimeina, kaip buvo kertami Lietuvos miškai, tiesiausi, gražiausi sienojai buvo plukdomi sielais į Prūsus. Buržuazijos valdymo metais medienos pirkliai Lietuvos miškai buvo didžiausias pasipelnymo šaltinis. Ypač smarkiai Lietuvos miškai buvo iškirsti per Pirmąjį ir Antrąjį pasaulinius karus.

Dabar Lietuvoje tokio miškų naikimo nebėra. Jie puoselėjami, želdinami, hektarų plotai užveisiami miškais. Pasiskaitykime tik Lietuvos miškų ūkio ir miško pramonės ministro V. Lukaševičiaus straipsnio ištraukas. "Valstiečių laikraštys" straipsnyje "Miškas — nauda ir grožis" jis štai ką rašo:

Trumpai apžvelgiant miškų želdinimo darbų eigą praėjusiam penkmetyje, galima pasakyti, kad buvo dirbama sėkmingai. Miškininkų jėgomis užveista 49,7 tūkstančio hektarų naujų miško želdinių. Miškų atkūrimui vis didesnę dėmesį skiria kolūkiai ir tarybiniai ūkiai, rajonų žemės ūkio valdybų miškininkų tarnybos. Praėjusiam penkmetyje savo jėgomis ir lėšomis kolūkiai ir tarybiniai ūkiai pasodino 5,540 hektarų naujų miško želdinių.

Taigi praėjusiam penkmetyje iš viso pasodinta 55,240 hektarų miško. Apželdinta 8,6 tūkstančio ha erozuojamų žemių kolūkiuose ir tarybiniuose ūkiuose. Respublikoje kasmet miškų apsinodina daugiau negu iškertama arba transformuojama į žemės ūkio naudmenas.

Dešimtajame penkmetyje buvo koncentruojami bei specializuojami

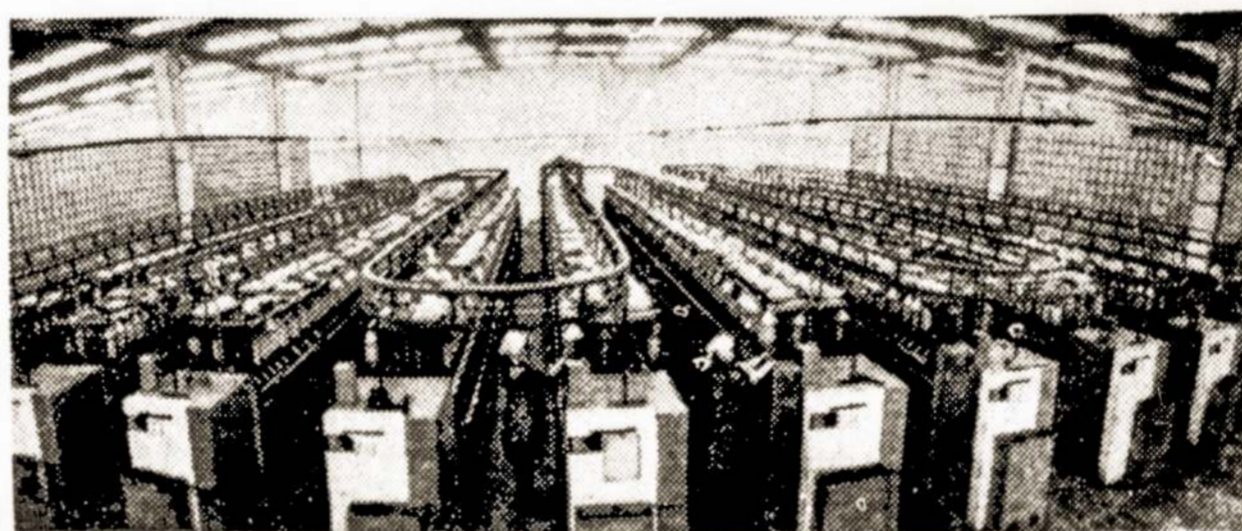
atskiri miškų ūkio darbai. Naujai įrengti devyni miško medelynai, kuriuose darbai mechanizuoti. Lietuvos miško sėklininkystės centre, Dubravoje, sukongcentruotas kanorėžių ažiymas, laikomos ir ruošiamos sėjai spygliuočių sėklos. Čia taip pat užbaigtos sodinti miško sėklinės selekcinės plantacijos rūšinei sėklai gauti.

Šiame penkmetyje numatoma įruošti pirmąsias ažuolo sėklines plantacijas Panevėžio miškų ūkio gamybiniame susivienijime. Be to, reikėtų elitinių pušies, eglės ir kitų medžių rūšių plantacijų. Nemeninės miškininkai turi joms paruošę 40 hektarų plotą. Pernai Kretingos miškų ūkio gamybiniame susivienijime pradėjome veisti pramoninės miško plantacijas, kurių pagrindinė paskirtis — išauginti eglės medieną celiulozės pramonei per žymiai trumpesnę laiką.

Beveik dvigubai didesni medienos tūrio prieaugiai nusaustuose miškuose, kurių turime beveik 290 tūkstančių hektarų. Nusaustuose plotuose dešimtajame penkmetyje pasodinta 2,240 hektarų miško kultūrų, kurių didesnėje dalyje miškas prieš tai neaugo. Kartu su miško nusausinimu įrengta daugiau kaip 900 hektarų kultūrinių pievų.

Miškininkai dėkingi respublikos melioratoriams, kurie rūpinasi miškų sausinimu. Vienuoliktajame penkmetyje kasmet numatoma nusausinti po 8 tūkstančius hektarų miškų.

Svarbus uždavinys — pagerinti miškų rūšinę sudėtį. Pagal mokslininkų siūlomas rekomendacijas, pušynus reikėtų padidinti 3 procentais, eglėnų — 5,5, uosynus — 9, ažuolynus — 4, maumedynus — 3 procentais, tuo pačiu sumažinti baltalksnynus, drebulynus. jkb.

Kapsuko putliųjų verpalų fabriko verpimo cechas. T. Žebrausko nuotr.

KNYGOS BIČIULIAI

Knyga. Ji praeina ilgą ir sudėtingą kelią, kol atsiduria žmonių rankose. Tačiau neretai būna ir taip, jog vos gimusi knyga pasmerkta užmarščiui. Ji užrakinama spintoje, padedama metų metams.

Į Lietuvos TSR savanoriškos knygos bičiulių draugijos valdybą buvo susirinkę tie, kurie susirūpinę knygos likimu. Apie asmenines bibliotekas ir jų panaudojimą susimąstę valdybos prezidiumo nariai: poetas Mykolas Karčiauskas, "Sąjunginės spaudos" respublikinės agentūros viršininkas Mykolas Kliukas, leidinio "Naujos knygos" redaktorius Romualdas Juodeika ir kiti.

Kalbėjusieji pasidalijo mintimis apie įvairias darbo formas su knyga. Ir štai ką pasakojo Kauno pramoninės statybos projektavimo instituto knygos bičiulių visuomeninės bibliotekos organizatorė Z. Petrosienė.

— Prie Aiseto ežero turime poilsio bazę. Čia ir gyvena 1978, 1979, 1980, 1981 m. r. nuotr.

gavus ežero vanduo. Tačiau pajutome, kad be knygos — liūdna. Todėl buvo sudaryta visuomeninė biblioteka iš kolekcionierių dovanotų ir nupirktų už visuomenines lėšas knygų. Per sezoną prie Aiseto ežero apsilanko per 700 žmonių, ir visi dėkoja tiems, kurie padėjo susidraugauti su knyga.

Neužsiguli knygos ir Lazdijų vidurinės mokyklos mokytojų butuose — čia iš informacinių kortelių sudaryta šešių tūkstančių knygų "biblioteka": tokiu būdu įmanoma žinoti, iš ko galima gauti reikalingą knygą. Šios mokyklos knygomis keičiasi ir mokiniai.

Vilniaus Spalio 60-mečio radijo matavimo prietaisų gamykloje knygų bičiuliai įkūrė vieną pirmųjų šalyje mainų sektorių. Principas: "Jei aš turiu gerą perskaitytą knygą, galiu apsieisti ir gauti tą, kurios neskaičiau". Kilni idėja!

I. Nekrošutė

Kino ekrane — paminklas žuvusiems

Niekada Lietuva nepamirš Pirčiupių kaimo tragedijos. Ten, kur hitlerininkų sukulto gaisro liepsnos gyvus palaidojo taikius dzūkų žemės žmones, dabar žydi gėlės. Prie plento, tarsi gyvas giliausios sielvarto išikūnijimas, rymo Motina — Lenino premijos laureato G. Jokūbonio sukurtas granito paminklas. Pirčiupių tragedijos tema gyvena tapybos meistro A. Savicko drobėse, ją nuolat primena įtaigus Justino Marcinkevičiaus poetinis žodis.

O štai šiais metais paminklą hitlerininkų okupantų sudeginto kaimo aukų atminimui sukūrė Lietuvos kinematografininkai. Tai — spalvota vaidybinė juosta "Faktas". Scenarijų jai parašė žinomas kino režisierius ir dramaturgas, Lietuvos kino studijos meno vadovas V. Žalakevičius. Režisierius — statytojas — A. Grikevičius.

Kolektyvinį kaimo paveikslą sudaro keturios dešimtys personažų. Greta žinomų Lietuvos aktorių —

R. Adomaičio, A. Masiulio, L. Norėikos, I. M. Leonavičiūtės, V. Mainelytės ir kitų filme vaidina ir tokios tarybinio kino "žvaigždės", kaip E. Solovej, A. Kaidanovskis, L. Obolenskis. Kaimo sudegimo operacijai vadovavusio hitlerininkų karininko rolę atliko TSRS liaudies artistas D. Banionis.

Si labai sudėtinga ir sunki visiems kūrėjams juosta (operatorius D. Pečiūra) buvo filmuojama Rumšiškėse — liaudies buities muziejuje, taip pat sename dzūkų kaime — Zervynose.

Lietuvos kino studijos filmas "Faktas" gavo gerą TSRS valstybinio kinematografijos komiteto įvertinimą, bus rodomas visose tarybinėse respublikose. Jis taip pat atstovaus lietuvių kino menui Sąjunginiame kino festivalyje, kuris šiais metais gegužės mėnesio pradžioje vyks Vilniuje ir Kaune.

Vida Petrauskaitė

Amerikoje jis išmoko gyventi, kovoti ir mirti

Straipsnyje "Kazys Giedrys" V. Kapsukas rašė:

Jis gimė 1891 m. kovo 3 (15) d. Rokiškio apskrityje Salų bažnytkaimyje. Kazys iš jaunų dienų turėjo eiti už piemenuką tarnauti ir pažinti visus mažo piemenėlio vargus ir skausmus. Tačiau žiemą jam teko lankyti vietinę pradedamąją mokyklą. Žinoma, caro mokykloje jis negalėjo įgyti nors mažiausią savo klasinių reikalų supratimą. Jis ten išmoko tik skaityti, rašyti ir keturių aritmetikos veiksmų. Bet ir tai padėjo jam toliau lengviau įgyti klasinių savo reikalų supratimą.

— Tą supratimą atnešė jam, kaip ir daugeliui kitų sodžiaus darbininkų, miestas, o ypač Ameriką, kur yra aiškių aiškiausias klasių pasidalinimas ir bjauriausias darbininkų išnaudojimas.

— Į Ameriką K. Giedrys atvyko 1911 m. Atvyko jis iš pradžių į nedidelį miestą Massachusetts valstijoje, East Arlingtoną. Dirbo kėdžių fabrike. Ten nebuvo tuomet jokios socialistų organizacijos, ir Kazys tik ant savo sprando susipažįsta, kas yra toji kapitalo šalis, kaip bjauriai joje išnaudojamas darbininkas. Netrukus jis persikėlė į didmiestį Bostoną. Dirba fabrike kaip stalius. Bostone tuomet buvo didelis lietuvių socialistų judėjimo centras. Ėjo socialistinis laikraštis "Keleivis", kurį pradeda skaityti Giedrys. Tiesa, "Keleivio" "socializmas" buvo labai menkos vertės. Tai buvo daugiau laisvamanių, negu socialistų laikraštis. Ir K.

6

Giedrys negalėjo daug ko iš jo gauti. Bet, Bostone budamas, jis jau įstojo į Lietuvių socialistų sąjungą (LSS), į jos 60-ąją kuopą.

— 1914 metais, dideliame nedarbui užėjus, Giedrys buvo perversas vėl vykti iš Bostono į Arlingtoną. Draugė K. Baltrūnaitė-Karosiėnė taip aprašo ten jo veikimą: Jis eina per gryčias, platina literatūrą, užrašinėja laikraščiams skaitytojus, rengia spaktaklius, organizuoja prakalbas. Kadangi iš kitur dėl lėšų stokos negalima gauti kalbėtojo, kalba pats Giedrys. Aiškina pasaulinio karo priežastis ir įrodinėja, kad tik kapitalistai iš jo turi pelno... Bet karo sukeltos II Internacionalo krizės jis dar nesuprato; ir Amerikos lietuvių socialistų spauda jos dar visai nematė.

— 1916 metų pradžioje jis persikėlė į Philadelphia, kur buvo tuomet LSS, jau įstojusios Amerikos socialistų partijos centras. Ten ėjo jos organas "Kova", vėliau ir žurnalas "Naujoji gaidynė", "Moterų balsas". Ten ir man 1916 metų vasarą teko nuvykti ir stoti prie darbo "Kovos" ir "Naujosios gaidynės" redakcijon. Prasideda kova tarp tarptautinių socialistų ir tautinių, oportunistų.

— K. Giedrys greitai atsirado kairiajame LSS sparne. Per įvairius pasitarimus ir konferencijas jis smarkiai kovojo su oportunistais iš "Naujienu" bei "Keleivio" ir svyruojančios "Laisvės". Jis pradėjo net rašinėti prieš juos į "Kovą". Tiesa, tie jo raštai, kaip ir visos tų laikų LSS kairysis sparnas, dar

Netrukus Vilniaus nebeatpažinsime

[PAGAL MIESTO VYRIAUSIO ARCHITEKTO G. VAILUSKIO PAPASAKOJIMĄ]

Įkurtuvės, atšvęstos šiomis dienomis Lazdynuose, — neeilinės: apgyvendintas pirmasis Vilniuje šešiolikos aukštų monolitinio betono namas. Tokių namų šiame sostinės kampelyje iš viso bus devyni. Išdėstyti vėduoklės pavidalu ant kalvos, abipus Kosmonautų prospekto, jie dominuos plačioje erdvėje, bus matomi iš tolo.

Siuo metu pagal architektų Genovaitės ir Kazimiero Balėnų paruoštą išplanavimo projektą intensyviai statomas didžiausias respublikoje gyvenamasis masyvas — Seškinė. Tai bus 50-ties tūkstančių gyventojų šiaurinis Vilniaus "palydovas", išsidėstęs abipus Ukmergės automagistralės. Pradėtas statyti praėjusio penkmečio pabaigoje, rajonas numatomas baigti po trejų metų. Skirtingai nuo kitų naujųjų masyvų, Seškinė bus kompaktiška. Aptarnavimo istaigos neįsistatytos tarsi salos, bet pagal architekto Gedimino Baravyko ir jo vadovaujamos grupės projektą sudarys atskirą zoną, suformuos aikštę, pėsčiųjų bulvarą. Pirmoji šios zonos dalis kariojoje plento pusėje jau statoma. Greitu laiku čia atsivers duris didžiausia respublikoje savitarnos parduotuvė su tūkstančio kvadratinėmis metrų ploto prekybos sale. Iškilis ir kiti korpusai. Juose įsikurs šimto darbo vietų buities tarnyba, knygynas, vaistinė, gėlių parduotuvė, ryšių skyrius, visuomeninio maitinimo įstaigos. Pastatai sups aikštę — apibrėžta, jaukia, su fontanu, dekoratyvine skulptūra, reklama, originaliu laikrodžiu. Požeminė perėja ves iš čia į aptarnavimo zoną dešiniojoje Ukmergės plento pusėje, kur iškilis lygiai tokia pat parduotuvė, kitos įstaigos. Numatyta vieta būsimam kultūros centrui — Kino teatrui, kultūros namams.

Seškinėje statomi naujos serijos gyvenamieji namai — kitokios architektūrinės plastikos, spalvinio sprendimo, patogiau suplanuoti butais. Nuo plento triukšmo rajoną saugos žemės pylimai — ekranai. Naujasis gyvenamasis masyvas nusitęs iki geologinio draustinio — Seškinės oro, ledynų sunęsto pylimo. Ateityje čia atsiras ekspozicija, ji parodys savitą žemės klodų struktūrą. Aplinkinė teritorija bus apželdinta, taps poilsio zona. Tuo tikslu buvo surengtas Ozo parko projektų konkursas.

Visų pirma — Justiniškės. Šis rajonas įsiterps tarp Viršuliškių ir Seškinės. Statybininkai čionai ateis veikiausia jau ateinančių metų pabaigoje. Naujasis masyvas bus palyginus nedidelis — apie 30 tūkstančių gyventojų. Jį statydami, ruošiamės naujam galingam šturmui — į pašilaičius miesto šiaurės vakaruose. Čia ateityje gyvens 70-80 tūkst. vilniečių. Nors statyba prasidės tik šio penkmečio pabaigoje, jau paruošti detalus išplanavimo projektų variantai.

Naujajame Vilniaus generaliniame plane numatoma, kad 2000-aisiais metais gyventojų skaičius pasieks 700 tūkstančių. Turime tad atsizvelgti ne tik į esamas, bet ir būsimas reikmes. Tuo tikslu ir suformuotas nepertraukiamas konvejeris "Projektuotojas-statytojas". Kas penkeri metai Vilniaus butų fondas susilauks dar 1.2 milijonų kvadratinėmis metrų gyvenamojo fondo. Kitaip tariant, per penkmetį išauga visai naujas 100-tūkstantinis miestas.

Nei Justiniškės, nei Pašilaičiai, nei kiti masyvai nebus nutolę nuo miesto centro toliau negu, pavyzdžiui, Lazdynai ar Karoliniškės, tai yra penkis-šešis kilometrus. Ir ateityje sieksime, kad miestas neištįstų, kad žmonės galėtų greit galėtų nuvykti į darbą, miesto centrą.

Karimų muzikos vakaras

Būdamas Trakuose, dažnas užsuka į Karimų etnografijos muziejų, atkreipia dėmesį į namus, suteikiančius tokį savitą vaizdą senajai Lietuvos sostinei. Tačiau apskritai vis dėlto mažokai žinome apie šios jau 600 metų Lietuvoje gyvenančios nedidelės tautos buitį bei kultūrą. Kovo 11 d. konservatorijoje įvyko studentų estetikos būrelio surengtas karimų muzikos vakaras.

Viešnia — filosofijos kandidatė, VISO docentė H. Kobeckaitė papasakojo apie karimų istoriją, dvasinę ir materialinę kultūrą, atsakė į gausius susirinkusių klausimus. Iš magnetofono juostos skambėjo karimų liaudies buitinių, apeiginių dainų, raudų, taip pat pora liturginės muzikos pavyzdžių, kuriuos parengė vakaro svečias, Miestų statybos projektavimo instituto vyriausiasis inžinierius M. Firkavičius. Jis ir M. K. Čiurlionio meno muzikos mokinė K. Firkavičiūtė kelias dainas čia pat ir padainavo. Buvo nepaprastai įdomu klausytis šios originalios, nęgirdėtos muzikos.

Vakaro rengėjai siekė ne tik supažindinti su ja. Kartu norėjo atkreipti muzikinės visuomenės, o ypač folkloristų dėmesį į karimų muziką, paskatinti ją užrašinėti, tyrinėti.

A. Remes

Vilnis, 1981 gegužės 14 d.

Kauno "Aleksoto" stiklo fabriko asortimentas — daugiau kaip 12 plataus vartojimo prekių. Tai — vazos saldainiams ir vaisiams, originaliai dekoruotos stiklinės, taurių rinkiniai ir kiti dirbiniai.

Nuotraukoje: G. Cibulskaitė demonstruoja naujus stiklo dirbinius. T. Žebrausko nuotr.

nebuvo bolševikiški; dar tik ėjo jis prie bolševizmo, bet artimiausi jam buvo ne lietuviai oportunistai su Grigaičiu ir Michelsonu — Gegužiu priešakyje, o Rusijos bolševikai, susitelkusieji tuomet aplink ėjusį Niujorke dienraštį "Novyj mir" ("Naujasis pasaulis"). Iš

"Komunistas"

Vis labiau populiarėja turistinės kelionės

Apie tai, kaip toliau bus vystomas Lietuvoje turizmas štai ką pasakoja Respublikinės turizmo ir ekskursijų tarybos pirmininkas V. Vengalis.

Per praėjusį penkmetį, jis sako, respublikoje ekskursijų biurų paslaugomis pasinaudojo 1 milijonas 68 tūkstančiai 632 žemdirbiai. Vidutiniškai per metus įvairiais būdais keliauja 213,726 žemdirbiai. Per metus turistai keliauja vidutiniškai 850-čia maršrutu po respubliką ir už jos ribų.

Daugiausia norinčių keliauti po Vidurinę Aziją, Užkaukazę, aplankyti šalies sostinę Maskvą, Leningradą, Kijevą, Uljanovską, Volgogradą, Simferopolį, Sočį, Jerevaną ir kt.

Beje, žemdirbiai labiau mėgsta trumpesnes ekskursijas negu ilgas keliones. Labai noriai vyksta, sakysim, penkiadienės ekskursijos lėktuvu į Užkaukazę ar Azijos respublikas.

Kelionių mėgėjų skaičius auga gana sparčiai, todėl kol kas visų norinčių išvykti už respublikos ribų patenkinti negalime. Dėl to šiame penkmetyje numatyta pastatyti naują autobusų "Turistas" Vilniuje. Daugiau nuomotų autobusų ekskursijoms numato kiti mūsų respublikos ekskursijų biurai.

Taip pat vis populiarsnės, ypač tarp jaunimo, vadinamosios masinės priemonės: žygiai pėsčiomis ir dviračiais, varžybos, turistų sąskrydžiai. Juos organizuoja turizmo klubai. Tokie klubai veikia Vilniuje, Panevėžyje, Šiauliuose, Klaipėdoje, Utenoje. Prie jų įsteigti inventoriaus nuomavimo punktai, kur galima išsinuomoti palapinės, kuprinės, avalynės. Šiame penkmetyje numatome turizmo klubų skaičių padidinti iki trisdešimties.

Aštuoniolika respublikoje esančių

turizmo klubų vien pernai surengė įvairių priemonių, kuriose dalyvavo apie pusantro milijono žmonių.

Per metus surengiama apie 400 teminių ekskursijų. Pavyzdžiui, Lietuvos žemdirbiai pabuvoja Uzbekistano ūkiuose, susipažįsta su medvilnės auginimu, Karpatuose aplanko vynuogių augintojus. Na, o atvykstantys pas mus kitų broliškų respublikų žemdirbiai pabuvoja daugelyje mūsų kolūkių bei valstybinių ūkių. Pavyzdžiui, Mosėdyje, Kapsuko rajone Želsvės, Panevėžio rajono Eriškių kolūkiuose. Kasmet vis daugiau ir mes sulaukiame svečių. Šiame penkmetyje numatome statyti turistams Vilniuje bendrabutinio tipo miegamąjį korpusą. Kaune, Klaipėdoje ir Panevėžyje iškilis viešbučiai "Turistas". Bus galima priimti daugiau ekskursijų, geriau jas aptarnauti.

Šiuo metu rekonstruojama Trakų turistinė bazė, Ignalinoje statoma nauja valgykla turistams, rekonstruojamos Palangos ir Birštono turistinės bazės.

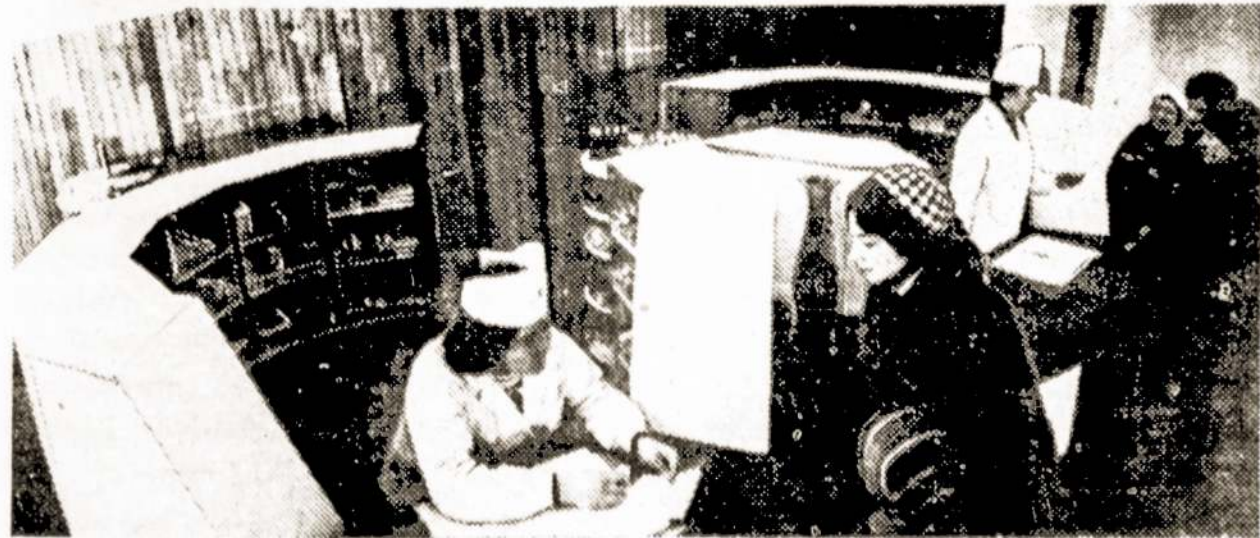
Šiomet įvairiais tolimais turistiniais maršrutais keliaus apie 160 tūkstančių mūsų respublikos žmonių. Iš jų apie 60 procentų — žemdirbiai.

Skaičiuojant su trumpalaikėmis kelionėmis ir ekskursijomis, aptarnausime 215 tūkstančių žemdirbių. Mūsų turistai pabuvo beveik visose sąjunginėse respublikose, pasieks Tolimuosius Rytus.

Labai aktyvūs keliautojai Biržų rajono Nausėdžių ir "Pergalės", Vilkaviškio rajono Z. Angariečio bei "Pirmyn" kolūkių žemdirbiai. Pavyzdžiui, vien Šiaulių kelionių ir ekskursijų biuras pernai aptarnavo 5,400 šio rajono gyventojų.

Sunkiausiai iš namų išsijudina varėniškiai, Lazdijų, Salčininkų, Silalės rajonų gyventojai.

Iš "Valstiečių laikraščio"

Lazdijuose, Tarybų gatvėje, neseniai duris atvėrė nauja centrinė rajone vaistinė. Joje viskas numatyta, kad būtų patogiu gaminti vaistus ir aptarnauti lankytojus.

Nuotraukoje: Naujojoje vaistinėje.

G. Svitojaus nuotr.

KAZLŲ RŪDOJE

Kazlų Rūdos miesto Tarybos deputatai rūpinasi, kad pramonės įmonės įvykdytų gamybos ir darbo našumo planus, žmonėms būtų lengviau dirbti. Remonto mechaninėje dirbtuvėje pernai po techninių pertvarkymų gautas 118,6 tūkstančio rublių efektas. Bandomajame medienos dirbinių kombinate mechanizuota 19 darbo vietų — pakeistos sunkios rankų darbo operacijos. Visose pramonės įmonėse įrengtos valgyklos, nuolat gerinamos darbo ir buities sąlygos, plėtojama meno saviveikla ir sportas.

Miestą tvarko ir prižiūri visi gyventojai, nemažai nuveikta darbo kolektyvų talkomis.

Bandomojo medienos dirbinių kombinato kolektyvas šalia savo Vilnis, 1981 gegužės 14 d.

įmonės įrengė šaligatvius, atvežė juodžemio, pasodino medžių bei dekoratyvinių krūmų. Savo įmonių teritorijas rūpestingai tvarko remonto mechaninės gamyklos, bandomojo miškų ūkio gamybinio susivienijimo kolektyvai.

Deputatų iniciatyva buvo pasiūlyta privačių namų gyventojams šalia savo namų susikloti šaligatvius pagal bendrą brėžinį. Pagal susitarimą, šaligatviams įrengti miesto vykdomasis komitetas skiria cementą, kurį išperka namų savininkai. Naujovę palaikė rinkėjai, visuomeninės organizacijos. Viešuosius darbus, kaip ir kooperuotas ūkinių organizacijų lėšas, miestui tvarkyti kontroliuoja darbo kolektyvų atstovų taryba, kuriai vadovauja rajono Tarybos deputatas A. Lankutis. Pernai, tvarkant miestą, atlikta darbų už 25 tūkstančius rublių.

Vaižganto "Deimantiukų rinkėjai"

Anyškėčių kraštas garsus literatūrinėmis tradicijomis. Garsus ir kraštotyrimų darbais. Anyškėčiai — aktyviausi LTSR Mokslų Akademijos Istorijos instituto etnologų pagalbininkai, pirmieji pradėję rengti vietines kompleksines ekspedicijas — tyrinėti idomenių rajono kaimų istoriją, papročius, liaudies kūrybą, pirmieji sukrutę pagelbėti Niūronyse steigiamajam Arklio muziejui, kuris jau dabar nesuskaitomas minias margo svieto sutraukia.

O štai "Lenino keliu" kolūkyje kraštotyros darbu susidomėta neseniai — prieš keletą metų. Pradėta nuo to, kad jaunas ūkio specialistas komjaunuolis R. Slavianskas kartą kolūkiečių susirinkime pasakė:

— Mūsų kolūkis turtingas. Gražią gyvenvietę statomės. Ir žmonės, atrodo, tokie šviesūs, geri, ateities mintimis gyvena. Bet dažną paklausk, kaip viso šito pasiekta, nuo ko pradėta — nė prisiminti nenori! Kas buvo, girdi, pražuvo. Mes irgi atlyžtame — tegu nešioja žmonės savy tuos prisiminimus... Bet ką savo vaikams sakysim, kai to paties paklaus?

Kalbėjo gražiai. Tikrai bendraamžiai kolūkio žemdirbių vaikai, visada žodžius darbu matuoti linkę, pasiūlė:

— Tai pats ir imkis šio darbo.

Ėmėsi. Kasdien užeidamas į kaimo pirkias ar prie darbo atkėpė valandėlę su vienu kitu iš senesnių žmonių kalbėdamas, greitai keletą storų sasiuvinių anų pasakojimų išmargino. Taip atsirado pirmosios kolūkio istorijos dalies apmatai.

Netruko ateiti paspirtis — jaunas

komunistas kolūkio pirmininko pavaduotojas Vytautas Bagdonas iš pradžių tais darbais susidomėjo, kaip žurnalistikos specialybės studentas neakivaizdininkas. Vėliau visa galva pasinėrė į darbą: rinko medžiagą kolūkio komjaunimo istorijai, sykiu rašė šių dienų metraščių... O dar po metų šie darbai jau buvo pristatyti Alytaus zonos parodai ir įvertinti trečiojo laipsnio diplomais ir medaliais.

Atsirado kolūkio jaunimo būrys ir daugiau linkusių į šį darbą. Bet atsirado ir daugiau darbų. Jautri ir dėmesinga naujai pirminei organizacijai T. Mikeliūnaitė paprašyta prižiūrėti netolimoje Šimonių girioje pastatytą paminklą žuvusiems tarybiniais lakūnams. Paskui priminė, kad gyvena juk J. Tumo-Vaižganto tėviškėje...

Dar pats Vaižgantas ragino Kuniškiuose kurti muziejėlį. Dabar, matyt, kad ir po daugelio metų jo sumanymui lemta išsipildyti — kolūkio kraštotyriminkai, jau igiję šiek tiek muziejininkystės patyrimo, tvarkydami kolūkio kovų ir darbo šlovės kampelį, planuoja, kaip būsiąs sutvarkytas muziejaus kambarėlis suremontuotoje Kuniškių aštuonmetėje mokykloje (čia kadaise mokėsi garsusis jų kraštiečių), kaip atrodys rodyklių kompleksas, vedantis kolūkio svečių ar šiaip pakeleivį į Vaižganto mėgiamiausias — jo paties lankytas ir raštuose aprašytas vietas — Popšutės kalnelį, Juodžio kiemą...

Kolūkio jaunimas noriai keliauja po gimtąjį kraštą, stebėdamas, ką aplinkinių kolūkių, rajonų žmonės gražaus sukūrė, ko iš jų pasimokyti galėtų.

Auga kraštotyriminkų jėgos

Respublikos mokslo, kultūros ir ideologinio darbo baruose savotiškai mokslinei saviveiklai — kraštotyros sąjūdžiui — tenka reikšmingas vaidmuo. Per praėjusius ketverius metus nemažai nuveikta. Visų pirma pačių kraštotyriminkų gretos ūgtelėjo geru trečdaliu — dabar yra per 84 tūkst. visuomeninkų, 32 procentai jų — gamybiniuose kolektyvuose. Respublikos mokslininkai išvarė ženkliai pradalgės visose trijose tradicinėse darbo srityse: krašto tyrimo, paminklų saugos ir muziejininkystės. Vien kolektyvų ir vietovių istorijų per tuos keletus metus parašyta 1,555, kolektyvų metraščių bei kronikų — 2,700, taip pat užrašyta tūkstančiai kovų ir darbo veteranų atsiminimų. Daugelyje miestų ir rajonų prigijo kolektyvinė krašto tyrimo forma — ekspedicijos. Nuo 1936 m. kraštotyriminkai surengė apie 418 teminių ir kompleksinių ekspedicijų, daugiau kaip pusę jų — per pastaruosius ketverius metus. Vertingą medžiagą sukaupė kompleksinės ekspedicijos Šakių raj. Lenino kolūkyje, Mosėdyje, Rusnėje ir Vištytyje. V. Kapsuko universiteto kraštotyriminkai kompleksiskai tyrinėjo Jonavos, Utenos ir Rokiškio raj. apylinkes. Per 100 tūkst. kalbos vienetų užrašė kartu su Lietuvių kalbos ir literatūros institutu surengtoje ekspedicijoje.

Dabar kiekviename mieste ir rajone yra subrendusių, talentingų krašto tyrinėtojų. Kaunietė M. Čilvinaitė garsėja kaip nepralenkiama liaudies papročių žinovė ir tyrinėtoja. Kaišiadoretis B. Červokas tapo tikru rajono švietimo raidos žinovu, jis parengė trijų

dalių rajono mokyklų istoriją ir vieno tomo jų dabarties metraščių. Vilkaviškietė G. Karalienė parašė vertingą Seimos kolūkio istoriją. Užventiškis V. Rimkus, kuris itin domisi revoliucine praeitimi, sukaupė šimtų kovotojų už Tarybų valdžią atsiminimus. Kraštotyriminkų rinkiniai praturtina mokslo įstaigų, archyvų, muziejų, bibliotekų fondus, o nuo 1977 m. įkurta ir pačios draugijos respublikinė kraštotyros darbų saugykla.

Kraštotyriminkai nemažai nusišė, telkdami gyventojus ir atskiras žinybas istorijos bei kultūros paminklų apsaugai, rūpindamiesi įstatymų vykdymu šioje srityje. Jie tvarko ir prižiūri 291 visuomeninį muziejų. O kur dar apžiūros, konkursai, parodos, konferencijos ir seminarai, vakaronės ir leidiniai!

Per ketvertą metų kraštotyriminkai paruošė 11 knygų. Tarp jų — H. Paulausko "Kupiškėnų kraštas", leidiniai "Kauno marios", "Žmonės ir kalba", kartu su Kultūros ministerija — trys "Muziejų ir paminklų" numeriai.

K. Račkauskas

TĖVAI KLAUSĖSI SAVO VAIKŲ

Kelias dienas Klaipėdos 7-ojoje vidurinėje mokykloje kartu su mokiniais mokymo kabinetuose sėdėjo jų tėvai, klausėsi savo vaikų atsakinėjimo. Jie taip pat susipažino su mokyklos patalpomis, kur ir ka, pasibaigus mokslo metams, reikės padėti remontuoti. Šių atvirų durų baigiamasis renginys buvo tėvų, pedagogų ir moksleivių bendras susirinkimas.

Atsiminimas apie buržuazinių nacionalistų siautėjimą

Kunigas — dievo ir žmonių tarpininkas. Jis — teisingumo, gailingumo ir gerumo pavyzdys. Taip mus mokė nuo mažens. Jeigu man kas būtų sakęs, kad kartu su banditais anais pokario metais tarybinių žmonių žudyti ėjo ir kunigai, niekada nebūčiau patikėjusi, jei nebūčiau tuo įsitikinusi pati. Kaipgi teps nekaltų žmonių krauju rankas dievo tarnas, kuris iš sakyklos gražiose pamoklose moko žmones mielaširdystės, artimo meilės?

Bet pati įsitikinau, kad buvo kunigų, ėjusių išvien su buržuaziais nacionalistais, kurie žiauriai keršydavo visiems, kam prie širdies buvo Tarybų valdžia, kas rašė pareiškimus stoti į kolūki.

Kai nuo buržuazinių nacionalistų žuvo pirmasis mūsų kolūkio pirmininkas V. Cekanauskas, jo vieton "Tarybų Lietuvos" (vėliau "Svyturio") kolūkiui ėmė vadovauti mano vyras Vaclovas Milaševičius. Nei jis pats, nei vyresnysis sūnus Julius nuo tada namie nenakvodavo. Man, likusiai su būriu mažamečių vaikų, tekdavo laukti "naktinių svečių", kurie siekė susidoroti su nauju pirmininku.

... Tą vakarą dar vaikai nebuvo sugulę, kai mūsų pirkion įgarmėjo būrys apšepusių vyrų. Jų tarpe buvo ir kunigas. Tai jis, paliepęs man atsisėsti prie stalo, pradėjo manęs klausinėti, už kokią aš valdžią.

— Štai mano valdžia, — drebančiomis rankomis apglėbiau savo mažiausius vaikus. — Kitos valdžios aš neturiu ir neturėsiu.

Kunigas pasižiūrėjo į išsigandusių vaikų būrelį ir vėl paklauso:

— O tavo vyrui, Milaševičiene, bolševikų valdžia patinka! Su sovietais eina ranka rankon!

— Nieko nežinau, patys jo klauskite, — atsakiau, su baime širdyje laukdama banditų keršto.

Bet tasyk tuo pokalbiu viskas ir baigėsi. Užtat sekantį rytą užėję banditai viską, ką geresnio radę, išsinešė, mane sumušta paliko ant grindų gulėti.

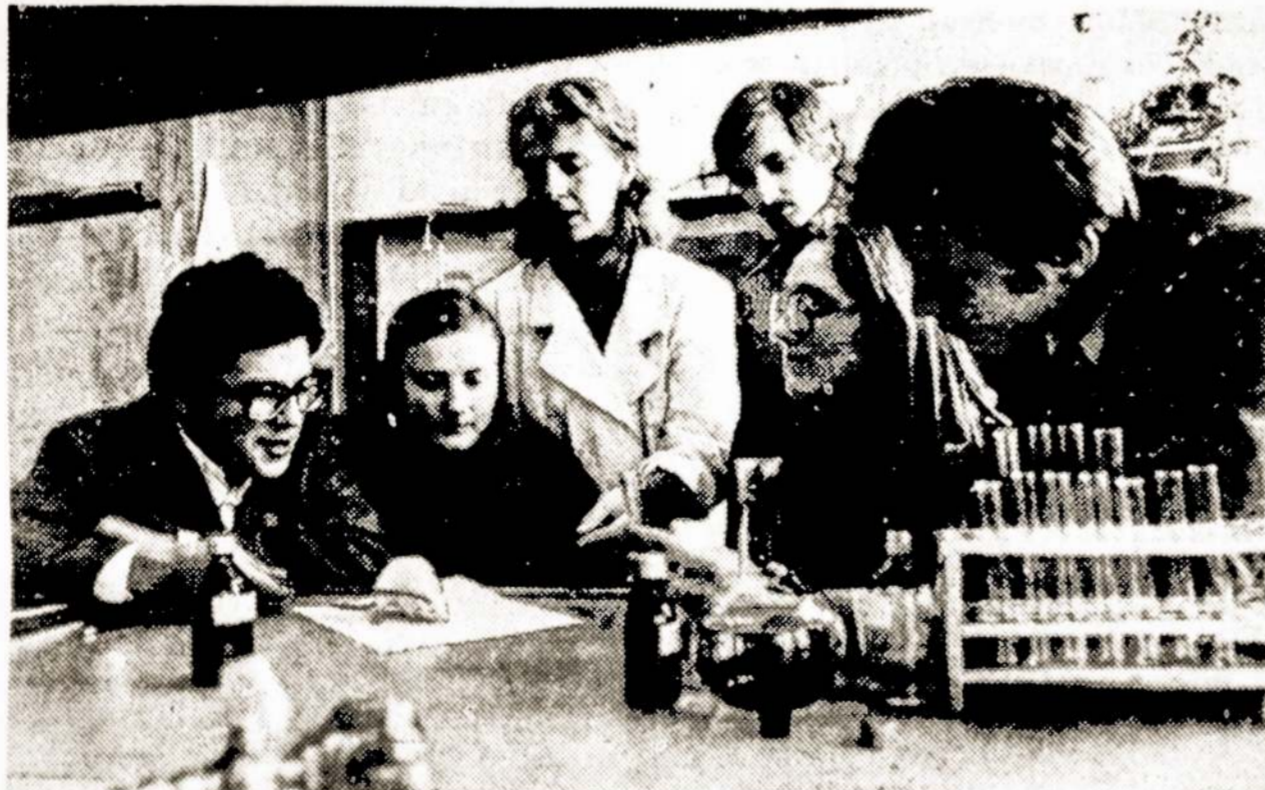
Nesitikėjau išlikti gyva. Nebuvo dienos, nebūtume išgirdę apie kruvinus žudikų darbus. Štai mūsų Alytaus rajono Kudariškių kaime namuose buvo nužudytas kaimynas Stasys Mažeika, niekam nieko blogo nepadaręs žmogus. Be šeimos maitintojo liko jo žmona Marcelė su ketvertu vaikų. Nuo žudikų kulkos krito arės pamiškėje lauką buvęs frontininkas Nikolajus Filonovas.

Sukrėtė mus ir Vandos Karpuškaitės mirtis. Išlydėjusi savo vyrą Petrą Burneiką į frontą, kurį laiką buvo pas mus prisiglaudusi, nes pas uošvius gyventi bijojusi. Vėliau į kitą kaimą pasitraukė, bet vis vien neišvengė banditų keršto. Varčios miške visą naktį banditų mušama Vanda turėjusi jiems groti armonika. Ryte, kai mišką apsupo liaudies gynėjų būrys, žudikai nušovė Vandą...

Ne kartą galvojau — gal ir tada, jauną moterį kankinant ir žudant, banditų būryje tebebuvo tas pats kunigas?

Gal jis ir dabar kažkur tebedalija "švenčiausiąjį" tikintiesiems, laimina tuos, kurie nežino apie jo kruviną veiklą pokario metais... Sužinoję žmonės niekad jam tų piktadarybių neatleistų.

V. Milaševičienė
Alytaus raj., Alovė

Nemaža Vilniaus moksleivių mėgsta auginti gėles, domisi zoologija, miškininkyste. Jie lanko įvairius būrelius ir sekcijas Respublikinėje jaunųjų gamtininkų stotyje. Vyresniųjų klasių moksleiviai dažni svečiai pas Vilniaus valstybinio V. Kapsuko universiteto Gamtos fakulteto, Lietuvos TSR Mokslų akademijos Biochemijos instituto mokslininkus. Daugelis jų vėliau pasirenka šias specialybes.

Jaunieji gamtininkai savo žinioje turi šiltnamius, nedidelį zooparką. Jie stebi gamtą, įrengia ėdžias miškų gyventojams, padeda sudaryti TSRS ornitologinį žemėlapi — atlasą.

Respublikinė jaunųjų gamtininkų stotis — nuolatinis TSRS LŪP parodos dalyvis. Praėjusiais metais vilniečiai pelnė vieną aukso ir tris jaunojo parodos dalyvio medalius.

Nuotraukoje: Biochemijos instituto vyresnioji mokslinė bendradarbė, biologijos mokslų kandidatė J. Katkuvienė [centre] su jaunaisiais gamtininkais.
M. Baranausko nuotr.

PREMIJOS UŽ VAISTAŽOLIŲ RINKIMĄ

Pernai respublikos mokyklos Svenčionių vaistažolių farmacijos fabrikui surinko 134 tonas džiovintų puplaiškių, šermukšnių uogų, pelynų, kraujažolių ir daug kitų vaistingųjų žaliavų. Iš jų 52,788

kilogramai tenka Svenčionių rajono mokykloms. Už rinkimą pinigines premijas paskirtos ir šešiolikai Svenčionių rajono vidurinių, aštuonmečių, pradinųjų mokyklų moksleiviams.

Lietuvos darbo žmonių gerovės kilimas

li-darželį.

Penkmečio metais bus parengta daugiau kaip 140 tūkstančių specialistų su aukštuoju ir viduriniu specialiuoju mokslu. Tai iš esmės patenkins respublikos liaudies ūkio reikmes.

Gerokai išsiplėtė ir sustiprėjo gydymo ir profilaktinių įstaigų materialinė bazė. Sveikatos apsaugos objektų statybai dešimtajame penkmetyje buvo sunaudota 95 milijonai rublių valstybinių kapitalinių įdėjimų, arba 43 procentais daugiau, negu devintajame penkmetyje.

Dešimtajame penkmetyje lovų skaičius ligoninėse padidėjo 5,400. Buvo pastatytos 52 poliklinikos ir ambulatorijos, galinčios per pamainą priimti 11 tūkstančių pacientų.

Vilniuje pastatyta 300 vietų vaikų ligoninė, 450 vietų onkologinis dispenseris, 1,000 lovų daugiaprofilinės ligoninės pirmoji eilė.

Nauji ligoninių korpusai iškilė Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose, Panevėžyje, Jurbarko, Raseinių, Radviliškio, Silutės, Varėnos rajonuose, o centrinių rajoninių ligoninių kompleksai — Akmenės, Mažeikių, Šilalės, Salčininkų rajonuose.

Pavyzdingiausias Liaudies deputatų tarybos

Praeitais metais Lietuvoje vyko miestų, rajonų, apylinkių... Liaudies deputatų tarybų socialistinis lenktyniavimas. Pirmųjų vietų laimėtojams buvo paskirtos Lietuvos KP Centro Komiteto, Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo, Lietuvos TSR Ministrų Tarybos ir Respublikinės Profesinių Sąjungų Tarybos pereinamosios raudonosios vėliavos, pirmojo laipsnio diplomai ir pirmosios pinigines premijos.

Respublikinio pavaldumo miestų tarpe geriausia pripažinta Vilniaus miesto Liaudies deputatų taryba, tačiau atsižvelgiant į tai, kad respublikos sostinė tapo sąjunginio socialistinio lenktyniavimo nugalėtoja, pereinamoji raudonoji vėliava paskirta Klaipėdos Liaudies deputatų tarybai. Antroji vieta pripažinta Panevėžio miesto Liaudies deputatų tarybai.

Miestų-kurortų tarpe pirmoji vieta paskirta Palangos miesto Liaudies deputatų tarybai. Antrojo laipsnio diplomai atiteko Neringos miesto Liaudies deputatų tarybai.

Respublikos miestų rajonų kategorijoms socialistinio lenktyniavimo nugalėtoja tapo Vilniaus miesto Spalio rajono Liaudies deputatų taryba. Antroji vieta paskirta Kauno miesto Lenino rajono Liaudies deputatų tarybai.

Pereinamoji raudonoji vėliava rajonų kategorijoje paskirta Ukmergės rajono Liaudies deputatų tarybai. Antrąsias vietas iškovojo Panevėžio, Kaišiadorių ir Varėnos rajonų, trečiąsias — Šiaulių, Silutės ir Prienų rajonų Liaudies deputatų tarybos.

Rajoninio pavaldumo miestų tarpe socialistinio lenktyniavimo nugalėtoja tapo Kazlų Rūdos miesto Liaudies deputatų taryba. Antrosios vietos paskirta Anykščių, Kaišiadorių ir Kuršėnų, trečiosios — Moletų, Skuodo ir Telšių miestų Liaudies deputatų taryboms.

Gyvenviečių tarpe pirmąją vietą iškovojo Žemaičių Naumiesčio gyvenvietės Liaudies deputatų tary-

ba. Antrojo laipsnio diplomai paskirtas Likėnų gyvenvietės, trečiojo — Balbieriškio gyvenvietės Liaudies deputatų taryboms.

Apylinkių socialistinio lenktyniavimo nugalėtoja pripažinta Jurbarko rajono Viešvilės apylinkės Taryba. Antrosios vietos atiteko Klaipėdos rajono Agluonėnų, Alytaus rajono Domantonių, Ukmergės rajono Deltuvos, Salčininkų rajono Eišiškių, Jonavos rajono Žeminių, Kauno rajono Karmėlavos, Panevėžio rajono Miežiškių, Svenčionių rajono Pabradės, Šilalės rajono pajūrio, Lazdijų rajono Seirijų apylinkių, trečiosios — Anykščių rajono anykščių, Kupiškio rajono Aukštupėnų, Telšių rajono — Viešvėnų, Kapsuko rajono — Kazlų Rūdos, Vilkaviškio rajono — Klausėčių, Ignalinos rajono — Linkmenų, Plungės rajono — Nausodžio, Biržų rajono — Pabiržės, Vilniaus rajono — Juodiškių apylinkių Liaudies deputatų taryboms.

PROFESINIO ORIENTAVIMO POPIETĖ

Vilniaus 35-ojoje vidurinėje mokykloje įvyko profesinio orientavimo popietė. Joje kartu su aštuntu klasių moksleiviais, jų tėvais ir mokytojais taip pat dalyvavo kai kurių profesinių technikos mokyklų bei specialiųjų vidurinių mokyklų atstovai. Renginyje buvo kalbama apie įvairias liaudies ūkiui reikalingas specialybes, apie tinkamą profesijos pasirinkimą.

TŪKSTANTASIS KONCERTAS

Tūkstantąjį koncertą surengė Vilniaus pedagoginio instituto studentų dainų ir šokių ansamblis "Sviesa".

Praėjo ketvirtis amžiaus nuo pirmojo šio ansamblio pasirodymo. Daugelis jo buvusių dalyvių dabar, dirbančių įvairiuose respublikos kampeliuose, skiepija meilę dainai ir šokiui savo mokiniais. Kai kurie iš tų mokinių, dabar patys tapę studentais, dalyvauja ansamblyje.

Vilnius, 1981 gegužės 14 d.

MANDAGUMO ABECĖLĖ PRIE STALO

Sveikas, skaniai pagamintas maistas, skoningai padengtas stalas, graži žmonių laikysena — gero apetito ir pakilios nuotaikos laidas.

Vaišinimasis jaukioje aplinkoje teikia malonumą ir leidžia atitrūkti nuo kasdieninių rūpesčių. Žinoma, šiuo malonumu negalima piktnaudžiauti. L. Tolstojus rašė: "Apsirijimas nelaikomas nusikaltimu tik todėl, kad jis nedaro akivaizdžios žalos kitiems, tačiau jis yra nusikaltimas žmogaus orumui". O senovės graikų išminčius Sokratas yra pasakęs: Valgome, kad gyventume, o ne gyvename, kad valgytume.

Tačiau valgymas žmonijos istorijoje buvo lydimas pačių netikėčiausių papročių. I. Asamos knygoje "Gražiai elkimės" rašoma, viduramžiais kunigaikščių dvaruose iškilmingų puotų metu į salę ant žirgo įjodavo pažai ir nenulpdami padavinėdavo svečiams dubenis ir ašotius, o likučius čia pat numesdavo šunims. Riebaluotas rankas svečias šluostydavo į keturkojų kailį.

Siuolaikinių vaišių taisyklės pagrįstos higienos, tikslingumo, stalo kaimynų tarpusavio paslaugumo ir estetikos reikalavimais. Beje, elgesys prie vaišių stalo priklauso ir nuo nacionalinių papročių.

Pas mus kartais sakoma: "Ant stalo visko buvo, bet šeimnininkai nesilė". Apie tai ir norisi plačiau pakalbėti. Konkrečiai apie siūlymą gerti. Ne paslaptis, "lietuvišku vaišingumu" neretai vadinamas svečių prievartavimas: Iki dugno, jei negerbi negerbi šeimnininko ir t. t.

Stai keletas kultūringo vaišingumo receptų:

— Iš pilno butelio stalo šeimnininkas pirmiausia išsipila sau. Tas paprotys kilęs iš tų laikų, kai kamštį atstodavo aliejus.

— Nereikia pilti — sklindinių taurėlių.

— Netinka pripildyti nebaigtų gerti taurių. Neišgerta taurė — signalas, kad svečias nepageidauja daugiau gerti. "Atsilikusi" svečių galima mandagiai paprašyti, tik jokiū būdu netinka primygtinai reikalauti išgerti.

— Atsiminkime, kad jokiose iškilmėse gėrimas nėra privalomas. Jei žmogus negali ar nenori gerti, negražu jį versti, priekaištauti.

— Atsisakant gerti, nereikia ranka uždengti stiklelio. Išsiauklėjęs šeimnininkas supras: jei stiklelis neišgertas, nepils.

— Greta sėdintis vyras turi pasiteirauti, ką gers jo kaimynė, ir rūpintis, kad taurė būtų pripilta.

Kauno dailiosios keramikos gamyklos "Jiesia" kolektyvas gamina įvairius suvenyrus, kurie siunčiami į visas broliškas tarybines respublikines respublikas, eksportuojami į Čekoslovakiją, Suomiją, Vokietijos Demokratinę Respubliką.

Nuotraukoje: "Jiesios" gamyklos darbuotoja Ramutė Pleseckienė dekoruoja suvenyrinius ašotelius.

M. Baranauko nuotr. (ELTA)

JAUNIMĄ GYVENIMAN IŠLEIDŽIA KOLŪKIS

Biržų rajono "Rytų aušros" kolūkyje šiuo metu dirba 34 aukštąsias ir specialiąsias vidurines mokyklas baigę žemės ūkio specialistai. Kvalifikuotų žemdirbių turi pakankamai. Be to, ruošia rezervą. Su ūkio stipendijomis įvairiausiose mokyklose studijuoja dar septyniolika vaikų ir merginų.

Specialistų netrūksta dėl to, kad kvalifikuotų kadru parinkimu, ruošimu ir įtvirtinimu kaime nuosekliai ir sutartinai rūpinasi ūkio valdyba, partinė ir komjaunimo organizacijos. Glaudūs ryšiai palaikomi su Vabalninko B. Sruogos vidurinės mokyklos ir Vabalninko tarybinio ūkio-technikumo pedagogų kolektyvais. Kolūkio komunistai, specialistai rūpinasi profesiniu mokslievių orientavimu. Jauniems specialistams suteikiamos geros darbo ir buities sąlygos.

Su ūkio stipendija LZŪA mokėsi kolūkio vyresnysis inžinierius mechanikas Romualdas Gražys, pernai baigė studijas technikos eksploatavimo inžinierius Kęstutis Brazdžius. Buivdydiškių tarybinį ūkį-technikumą su pagyrimu baigė stipendininkė Vida Šulnytė, išėjusi Vilniū, 1981 gegužės 14 d.

dirbti į tarpkolūkinį kiaulininkystės kompleksą, kurio dalininkas yra kolūkis, beterinarijos technike Danutė Zolungytė su ūkio stipendija įstojo į Vabalninko tarybinį ūkį-technikumą. Dabar ji — zootechnikė selekcininkė.

Sie vaikinai ir merginos stengiasi kuo kūrybingiau pritaikyti įgytas žinias, užsirekomenduoti kaip gabūs ir sumanūs specialistai, aktyviai dalyvauja kolūkio komjaunimo organizacijos gyvenime. Jie — partinės organizacijos rezervas.

Nemaža jaunimo grupė mokosi profesinėse technikos mokyklose. Grįžę dirbs gyvulininkystės fermų operatoriais, mechanizatoriais. Kolūkio buhalterija ūkio pasiuntiniams per mėnesį išmoka po 423 rublius stipendijų.

Prabėgo dar tik pirmas dešimtmetis, kai kolūkis pradėjo mokėti stipendijas aukštųjų mokyklų, technikumų ir profesinių technikos mokyklų auklėtiniams, o jau išleido gyvenimam apie keturiasdešimt kvalifikuotų darbuotojų. Tai labai akivaizdus įrodymas, kad netolimoje ateityje žemės ūkio gėrybes kolūkiniame kaime kurs vis daugiau diplomuotų žemdirbių.

A. Kazitėnas

DETROIT, MICH.

"LAISVĖS" SUVAŽIAVIMAS

"Laisvės" 70 metų jubiliejaus proga nutariau dar sykį ir paskutinį aplankyti Niujorką ir Detroito pažangių lietuvių vardu pasveikinti "Laisvę". Nuskridus į Niujorką, apsisistojau pas "Laisvės" redaktore-administratore Ievą Mizarienę.

Ant rytojaus, balandžio 26 d., Arturas Petrika ir jo mamytė Katrina Petrikienė mus abi pristatė į "Laisvės" dalininkų suvažiavimą.

Suvažiavimą atidarė "Laisvės" direktorių tarybos pirmininkas, Povilas Venta. Pasveikinęs dalyvius, prašė visų atsistoti ir pagerbt visus laisviečius, kurie mus ir pasaulį apleido amžinai. Suvažiavimo pirmininku buvo išrinktas Stasys Kuzmickas iš St. Petersburg, Floridos, sekretorė — Stefanija Masytė iš Detroito. Į rezoliucijų komisiją buvo išrinktos Amelia Yuskovic, Ksavera Karosienė ir Katrina Petrikienė.

Suvažiavime dalyvavo Ksavera ir Juozas Karosai iš San Leandro, Kalifornijos, "Vilnius" direktorių tarybos pirmininkė Estelle Bogden iš Čikagos, LDS prezidentas Servit Gugas ir jo žmona Ruth ir Stefanija Masytė iš Detroito, Stasys Kuzmickas iš St. Petersburg, Fla., ir vietiniai. Vėliau koncerte matėsi Mildred Friberg DeVos iš Baltimores ir E. Brazauskienė iš Hartford, Connecticut. Bet buvo labai gaila visiems, kad suvažiavime nedalyvavo "Laisvės" vyriausias redaktorius Antanas Bimba. Jo žmona Ilsė sakė, jog jis tikrai nesveikuoja.

Suvažiavimas buvo įdomus ir gerai prarastas. Buvo džiugu sužinoti, jog "Laisvės" skaitytojai ir draugai stambiai sveikino šį suvažiavimą ir jubiliejų su virš šešiolika tūkstančių dolerių. Vien tik iš Detroito Stefanija Masytė pridavė sveikinimų sumoje \$1,850.00, Stasys Kuzmickas iš St. Petersburg, Fla., pridavė \$1,371.00, Estelle Bogden nuo vilniečių ir Čikagos pažangių lietuvių atvežė \$500.00.

Administratore Ieva Mizarienė pranešė, jog sveikinimų priplaukė \$16,353.60, bet kai prasidėjo koncertas ir pietūs, mačiau, kad "Laisvės" direktorių tarybos sekretorė Nastutė Buknienė priėmė dar daugiau dolerių. Užbaigus suvažiavimą, laisvietės šeimnininkės, Ona Babarskienė ir Nellie Ventienė, pavaišino visus dalyvius skaniais sumuštiniais ir kavute.

Koncertas ir pietūs

"Laisvės" salė buvo gražiai išpuošta. Ypatinai visų dėmesį atkreipė didelė iškaba ant estrados su žodžiais "Lai Gyvuoja 'Laisvė'". Sužinojau, kad tą iškabą nupiešė, prirengė ir padovanojo buvusis niujorkietis piešėjas Robertas Feiferis, kuris dabar gyvena Floridoj. Salėje kabojo trys dideli paveikslai: buvusis "Laisvės" redaktorių L. Pruseikos ir R. Mizaros, ir dabartinio vyriausio redaktoriaus Antano Bimbos.

Koncertą su sveikinimais atidarė Povilas Venta, "Laisvės" direktorių tarybos pirmininkas. Pristatė Aido chorą vadovystėje Mildred Stensler. Prie piano jiems pagelbėjo A. Anderson (Žilinskaitė). Aido cho-

ras nors mažas, bet turi gerus dainininkus ir gražiai dainavo. Tarpe jų buvo solistai Stasys Kuzmickas, Nellie Ventienė ir Victor Becker. Jų solo gražiai patiekti su choro pritarimu. Po jų dainų Povilas Venta pristatė programos pirmininkę Ievą Mizarienę, kuri viską tvarkė iki pabaigos.

Koncerte dainavo solistas Stasys Kuzmickas iš St. Petersburg, Fla., Lakštutės ir Lakštingalas iš Čikagos ir trys svečiai iš Tarybų Lietuvos. Stasys Kuzmickas gražiai padainavo porą dainelių, jam pianu akompanavo pianistas iš Tar. Lietuvos Povilas Stravinskis. Sekė Lakštutės ir Lakštingalas iš Čikagos. Dainavo Estelle Bogden, Wanda Gaidam, Anne Krisiken ir John Feiza; ju vadovė-mokytoja gabi Valeria Urbikas. Jie nepaprastai gražiai dainavo ir jie tikrai užsitarnavo vilniečių ir Čikagos pažangių lietuvių garbės.

Pirmininkė Mizarienė pristatė svečių iš Tar. Lietuvos Albertą Laurinčiuką. Albertas Laurinčiukas yra laikraščio "Tiesos" Vilniuje vyriausias redaktorius ir Lietuvos TSR Žurnalistų Sąjungos valdybos pirmininkas. Jis pasveikino ir atvežė simbolinę gintarinę meilės ir grožio gėlę: "Laisvės" pagerbimui redaktorei-administratorei Ievai Mizarienei įteikė bronzinį medalį, o direktorių tarybos pirmininkui Povilui Ventai — plačią juostą su žodžiais: "Sveikiname Su 'Laisvės' 70-mečiu". Albertas Laurinčiukas pristatė savo draugus artistus iš Tar. Lietuvos: Aušrą Stasiūnaitę, Vilniaus Valstybinio Akademinio Operos ir Baletto Teatro solistę, tarptautinių konkursų laureatę; Raimundą Katilių, tarptautinių konkursų laureatą smuikininką ir Povilą Stravinską, pianistą, Vilniaus Filharmonijos solistą. Jie mus linksmino dainom ir muzika daugiau kaip pusę valandos, ir nėra tinkamų žodžių išreikšti jų meno grožį. Svetainės dalyviai plojimais nenorėjo jų paleisti ir sustoję šaukė "valio".

Tam tikrose vietose koncerte buvo ir kalbų. Koncerto pirmininkė pristatė atstovus rusų, vengrų, ukrainų, estų ir Daily World laikraščių. Taipgi kalbėjo T. Lietuvos:

Sigitas Krivickas, žurnalistas, prie Suvienuytų Nacijų atstovaudamas laikraščius "Moscow News" ir Vilniaus "Tiesą", ir Edmundas Juškys, konsulas, TSRS ambasados pirmasis sekretorius iš Washingtono. Taipgi kalbėjo "Laisvės" bendradarbis Rudolfas Baranikas, Ksavera Karosienė iš Kalifornijos ir Jonas Juška, menininkas.

Buvo skanus pietūs, paruošti Jono Belecko priežiūroje. "Laisvės" 70 m. jubiliejus puikiai praėjo.

Mirė

Klubietė Alexandra (Alice) Sharikeenė pranešė, kad mirė jos nuomininkas James Samuels (Samuelis). Jis staiga susirgo ir greitosios pagalbos buvo nuvežtas į Holy Cross ligoninę balandžio 11 d. Mirė ligoninėje balandžio 26 d. Buvo pašarvotas Utica, Michigan, ir palaidotas su bažnytinėmis apeigomis Mt. Olivet kapinių isienyje. Paliko daug giminių Amerikoje ir Lietuvoje.

Stefanija

KVIETIMAS Į SUVAŽIAVIMĄ

Laikraščio "Vilnius" direktorių tarybos nutarimu šįmet dalininkų suvažiavimas įvyks birželio 7 dieną nuosavoje salėje, 3116 S. Halsted St., Chicago, Ill. 60608. Suvažiavimas prasidės lygiai 10 val. ryto. Po suvažiavimo, kaip paprastai, bus banketas.

Kaip atskirus dalininkus, taip organizacijas, turinčias šėrus, kviečiame kuo gausiausiai suvažiavime dalyvauti. Šįmet jis bus vienas iš svarbiausių. Turėsime aptarti laikraščio būklę ir tolesnį jo gyvavimą.

Nežiūrint kad laikraštis išeina kas antra savaitė, bet jis vis tiek dar lošia svarbią rolę kaip visuomeniniame mūsų gyvenime, taip kovoje už taiką, demokratiją ir socialinę pažangą. Ypač daug jis mums reiškia kaip ryšys su senąja mūsų gimtine Lietuva.

Todėl kiekvieno dalininko yra pareiga dalyvauti šiame suvažiavime tarti savo žodį, iškelti gerą sumanymą bei patarimą laikraščio naudai, kad jis ne tik eitų kaip eina, o ir patobulėtų kaip turinio, taip kitais atžvilgiais.

Taipgi labai svarbu bus išgirsti redaktoriaus, administracijos ir direktorių pranešimus apie laikraščiu leisti sąlygas, apie materialinį bei pajėgumo stovį jam eiti.

Taipgi nepamirškite, kad suvažiavime laukiami sveikinimai. Laikraščiu visuomet reikalinga finansinė parama. Iš prenumeratų, skelbimų ir apmokamų užuojautų laikraštis neišsilaikytų, jeigu dalininkų ir skaitytojų nebūtų dosnių aukų.

Taigi, mieli draugai ir draugės, iki susitikimo suvažiavime.

DIREKTORIŲ TARYBOS VALDYBA:

Pirm. Estelle Bogden
Sėkr. Julia Marazienė
Ėd. Millie Kancere

TARP MŪSŲ

— Per daug metų neturėjome tokių didelių laidotuvių, kokios buvo Nancy Gordon, nežiūrint kad ji mirė Mesa, Arizonoje, ir laidotuvės vyko šiokiadienį, antradienį balandžio 21 d. Laidotuvėse dalyvavo jos ir jos velionio vyro Jack draugai ir pažįstami, susirinkę iš įvairių Čikagos priemiesčių. Žmonių buvo visokios amžiaus.

— Nelabai smagu, kad senus

pažįstamus begalima susitikti tik laidotuvėse. Turiu galvoje Nancy Gordon laidotuves, kuriose teko susitikti seniai matytą Gizevičių šeimą — John Gizevich ir jo žmona, jo seserys Nellie ir Julia Antanowitz bei jos vyras, Adolf ir Helen Stumbriai, Walter Slench, Jessie Vesely ir jos šeima, Stelle Atkenson ir daug kitų.

KAPŲ PUOŠIMO DIENĄ — "MEMORIAL DAY"

Sėkmadienį, gegužės 24-ąją, 1981 metais

Lietuvių Tautinėse Kapinėse įvyks išpūdingos apeigos

Lygiai 11 valandą ryto nuo kapinių vartų prasidės eiseną aplink kapines iki paruoštos estrados. Eisenai ir programai dūdų orkestrą paruošė ir vadovaus Petras Zalūba.

* Darius Girėnas Post No. 271, vadovybėje komandieriaus Bruce Neberieza ir Moterų Auxiliary unit No. 271, vadovybėje Mary Martin, dalyvaus eisenoje ir pagerbs žuvusius karius. Posto kapelionas Steven Gay sukals tai dienai pritaikytą invokaciją.

* Giesmių programo daly atliks dainininkės: Estelle Bogden ir Wanda Gaidem, akompanuojant Petro Zalubos dūdų orkestrai.

* Pagrindinę kalbą pasakys vyriausias Sandaros redaktorius Grozvydas J. Lazauskas. Taipgi yra kviestas, ir jeigu darbo sąlygos netrukdyt, dalyvaus ir Valdas Adamkus.

Dėmesio, neturintiems automobilių! Lygiai 9 valandą ryto nuo Universal Savings & Loan Association (18th St. & Halsted) išeis autobusas (Valley Transit School Bus) ir sustos sekančiose vietose: prie Ridikas Funeral Home (33rd Place & Halsted), Darius-Girėnas Hall (4416 South Western Ave.) ir prie Marquette Hall (69th & Western Ave.). Atgal į Čikagą nuo kapinių vartų išeis 3 valandą popiet. Kaina į abi puses \$3.00. — Būkite laiku nurodytose vietose.

VISUS LIETUVIUS KVIETIAME DALYVAUTI
RUOŠIAMOSE APEIGOSE

LIETUVIŲ TAUTINIŲ KAPINIŲ VADOVYBĖ

Prašome visus dalyvius pavaikščioti po šias gražias kapines, pamatyti puikius paminklus ir pasirinkti vietą savam sklypui. Kapinių pareigūnai suteiks Jums pageidaujimą informaciją.

Lithuanian National Cemetery,

8201 So. Kean Ave., Justice, Ill. 60458. — Tel. [312] 458-0338

P. S. Šių metų balandžio 28-tą dieną sukako lygiai 70 metų nuo Čikagos Lietuvių Tautinių Kapinių Įsisteigimo.

— "Vilnius" kolektyvas jau ruošiasi suvažiavimui, kuris įvyks birželio 7 dieną "Vilnius" salėje. Administracija dalininkams ir organizacijoms jau siuntinėja laiškus, kviečiančius į suvažiavimą.

— Smagu, kad Ann Krisiken prisidėjo prie "Lakštučių" kolektyvo su savo gražiu balsu.

— Ryšium su pragyvenimo brangėjimu, Social Security pensininkai šįmet liepos mėnesį pradės gauti 11.2 procento didesnius čekius.

— Džiugu, kad plačiai žinomo Rudolf Baraniko visa šeima yra talentai. Jo žmona May Stevens populiarai dailininkė, dažnai ekspozuoja savo darbus meno galerijose Niujorke, sūnus Steven irgi jau piešia iš naujajam atvirukų.

Nellie

CICERO, ILL.

Al. Stelingis, 1614 So. 50th Ct., pasiskundė policijai, kad kažkas isilaužė į jo butą ir pavogė \$30.

Joseph Kuzinas, 1619 So. 51st Ct., pranešė, kad kažkas išspardė jo garažo duris, bet nepavogė nieko.

Edward Kriščiukas, 1413 So. 48 Ct., pranešė, kad iš jo garažo buvo pavogta įvairių įrankių.

Raymond Statis, 5100 W. 87th St., skundėsi policijai, kad kažkas subraižė jo 1978 Pontiac mašiną, o kairysis ir užpakalinis šonas sulenktas. Tuo metu jo mašina stovėjo prie 6119 W. 26th St.

Joseph Dubauskas, 1823 So. 48th Ct., parašė skundą prieš James Coffelt, 1436 So. 50th Ct., kuris jį užpuolė ir sumušė. Atsitikimas buvo prie 16th ir 50th gatvių.

John Feiza

Rudolf Baranikas

RUDOLF BARANIKAS

Daug čikagiečių atsimename Rudolf Baraniką, kai jis savo laiku dirbo "Vilnius" redakcijoje, kai laikraštis ėjo dar dienraščiu. Iš "Laisvės" sužinojome, kad Rudolf gavo John Simon Guggenheimo fundacijos premiją. Kadangi daug "Vilnius" skaitytojų neskaito "Laisvės", jų žiniai štai ką rašo "Laisvė":

— Sveikiname mūsų bendradarbį, bičiulį dailininką Rudolfą Baraniką! John Simon Guggenheimo fundacija skyrė premijas 288 mokslininkams ir dailininkams, iš 3,017 aplikantų, fundacija pasirinko 288, kuriems skiriama \$5,099,000 premijoms.

— Šių 288 mokslininkų ir dailininkų tarpe mūsų gerbiamas Rudolfas Baranikas, premijuotas už jo darbus. Rudolfas yra Pratt Institute dailės profesorius.

Mes "Vilnius" kolektyvas ir skaitytojai Rudolfą Baraniką lygiai sveikiname ir linkime jam dar didesnių laimėjimų.

N. DeSchaff

MESA, ARIZONA

Mirus

Nancy Gordon

Reiškiamo gilia užuojautą velionės sūnui William (Jean) ir jo šeimai, seserims Betty Johnson ir Beverly (Richard) McCormick, uošvei M. Gužauskienei, marčiom Ann Krisiken, Emily (Richard) White, bei kitiems artimiems ir draugams.

Zinokit, kad ir mes liūdim netekę mielos draugės.

WALTER SLENCH — Orland Park, Ill.
DON SLENCH
LINDA ir GARY SANTWIRE

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Feizų šeimos mirusių

Liūdnai praslinko 52 metai, kai netikėtai iš gyvųjų pasitraukė Stanislovas Feiza 1929 metais, sulaukęs tik 10 metų amžiaus, o 1962 m. pasitraukė tėvas Jonas Feiza, sulaukęs 72 metų amžiaus.

Patėvis Jeronimas Jelgauskas iš gyvųjų atsiskyrė 1968 m., o Antanas Feiza — 1972 m., sulaukęs 56 metų amžiaus.

Liūdnai praslinko trys metai, kai iš gyvųjų netikėtai atsiskyrė mano motinėle Veronika Feiza-Jelgauskienė. Mirė 1978 birželio 14.

Jų nėra tarp mūsų, bet jų pavyzdingas ir gražus gyvenimas pasiliko mano ir kitų artimųjų neužmirštas. Liūdi sūnus John Feiza ir kiti giminės bei draugai šioje šalyje ir Lietuvoje.

There is a link death cannot sever,
Love and remembrance last forever.
Liūditis sūnus JOHN FEIZA

O. REMEIKIENĖ VĒL APDOVANOJO "VILNI"

Prieš kiek laiko drg. S. Paulauskas prisiuntė čekį sumoje \$50 ir parašė, kad tai Onutės Remeikienės-Milauskienės dovana "Vilniai". Dar neseniai jis vėl prisiuntė \$25 čekį ir pažymėjo, kad tai Onutės prašymas, kad būtų atnaujinta prenumerata jos pusbrolio Petro Dumbliausko už \$15, o likusius \$10 skiria "Vilnies" paramai. Be to jis rašo, kad Onutei geriausias vaistas ir suraminimas tai laiškai nuo jos draugų ir organizacijų. Taipgi, kai gauna "Vilni" ir jis jai paskaito, tai ji sako, kad linksmai ir maloniai praleidusi laiką.

"Vilnies" skaitytojai prisimena, kad Onutė savo laiku daug veikė pažangiam judėjime, sakė kalbas, rašė į laikraštį. Dabar skaudžios ligos ištikta, ir staigi vienturčio sūnaus Vytauto mirtis ją taip paveikė, kad teko atsigulti slaugymo namuose ir būti atskirtai nuo draugų ir veiklos, bet laikraščio reikalų ji nepamiršta.

Būtų labai gražu, kad mes, kurie veikėme su ja ir pažįstame, parašytume laiškutį ir tuo suteiktume tą džiaugsmą, apie kurį pasakoja jos dabartinis globėjas S. Paulauskas. Štai jos adresas: Mrs. Anne Miller, c/o Mt. Lebanon Manor Convalescent Center, 350 Old Gilkeson Rd., Pittsburgh, Pa. 15228.

Linkiu mielai Onutei stiprybės!
J. Marazienė

KULTŪRIETĖS ATŽYMĖS MOTINOS DIENA

Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos narių susirinkimas įvyko balandžio 21 d. Narių atsilankė skaitlingai.

Draugijos pirmininkė U. Juodaitienė atidarė susirinkimą ir paprašė narių atsistoti ir minute tylos pagerbti mirusios narės Nancy Gordon atminimą.

Draugijos valdyba davė išsamų savo veiklos raportą, pažymėdama, kad atlikusi visus darbus, kurie jai buvo paskirti.

Komisija ruošusi Lakštutėms išleistuves, kurios buvo balandžio 12 d., raportavo, kad renginys buvęs visapusiškai sėkmingas ir jame sudėta nemažai paramos laikraščiu "Laisvė".

Į draugiją įstojo nauja narė drg. Antanina Daraškienė.

Nutarta Motinos dienos proga turėti meninę programą. Pakviesta J. Marazienė pasakyti kalbą apie motinos rolę klasių kovoje, pakviesta padainuoti K. Stukienė, o J. Sisevičienė pasakyti Motinos dienos tinkamą eilėrašį. Helenos Beadel parašytą eilėrašį paskaitys J. Marazienė. Programa nutarta atlikti tuojau po susirinkimo, kuris įvyks gegužės 19 d., 12 val. dieną, "Vilnies" salėje. Po programos bus pasivašininimas. Vaišes paruoš U. Juodaitienė, A. Vaitkienė, A. Paulikienė, vištienos atveš Isabelle

Peters ir J. M-nė.

Atžymėta šių narių gimtadieniai: Albertinos Jakienės, Helenos Beadel, Frances Jordan, P. Valentienės, J. Grigienės, A. Mikalaitienės, V. Masilionienės. Joms palinkėta ilgo ir darbingo amžiaus ir sudainuota Ilgiausių metų.

Po susirinkimo buvo vaišės, geriau pasakius banketas, kurio išlaidas padengė drg. Albertina Jakienė. Ji padėkojo narėms už skaitlingą atsilankymą ir pasakė, jei sveikos būsimė, tai ir ateinančiais metais balandžio mėnesio susirinkime vėl taip šauniai pasivašinsime.

Narės nesigailėjo jai gaugių "katučių".

Prašau nepamiršti gegužės 19 d. ir būti susirinkime.

Sekr. J. Marazienė

— Teko sužinoti, kad Bea Salem motina Frances Norbutienė šiuo metu randasi senelių namuose, Lemont, Ill. Anksčiau ji ilgus metus gyveno 51 Street ir Loomis. Kadangi viena gyvenama nebeįjėgia apsižiūrėti, tai perėjo gyventi į senelių namus.

L. MATUZIENĖ SVEIKINA SUVAŽIAVIMĄ

Artinasi "Vilnies" dalininkų suvažiavimas, kuris įvyks birželio 7 d. "Vilnies" salėje. Jo sėkmingumu susirūpinusi drg. Lucille Matuzienė. Ji sako, kad dėl rimtos ligos ji negalėsianti dalyvauti, tai nors pinigiskai prisidėsianti, tai nors pinigiškai prisidėsianti. Ji įteikė iš anksto \$20 paramos. Taipgi prisiuntė "Vilnies" šerą, nes ji žinanti, kad jei negali dalyvauti suvažiavimuose, tai nereikia laikyti šėro. Be to, ji prisiuntė \$10 už idėjimą prisiminimo jos mirusių mylimų ir artimų žmonių Kapų puošimo dienos proga.

Sveika būdama Lucille daug dirbo įvairiose organizacijose bei "Vilnies" vajuose, dabar ją vargina skaudi liga ir ji vis nepamiršta savo pamėgtą laikraščio ir linki jam dar ilgo ir darbingo amžiaus, linkėdama nenuotolti nuo savo pasirinktos teisingos politinės linijos.

Smagu, kad žmonės net ligos perbloktai, nepamiršta darbininkiško laikraščio.

J. M-nė

MESA, ARIZONA

Mirus

Nancy Gordon

Reiškiamė gilią užuojautą velionės sūnui William (Jean) ir jo šeimai, seserims Betty Johnson ir Beverly (Richard) McCormick, uošvei M. Gužauskienei, marčiom Ann Krisiken, Emily (Richard) White, bei kitiems artimiems ir draugams.

Žinokit, kad ir mes liūdim netekę mielos draugės ir narės.

AMERIKOS LIETUVIŲ MOTERŲ KULTŪROS DRG.
Chicago. VALDYBA ir NARĖS

MESA, ARIZONA

Mirus

Nancy Gordon

Reiškiamė gilia užuojautą velionės sūnui William (Jean) ir jo šeimai, seserims Betty Johnson ir Beverly (Richard) McCormick, uošvei M. Gužauskienei, marčiom Ann Krisiken, Emily (Richard) White, bei kitiems artimiems ir draugams.

Žinokit, kad ir mes liūdim netekę mielos draugės.

NELLIE DE SCHAAF
LOUIS DE SCHAAF— Chicago, Ill.
ALISE JONIKIENĖ— Kingston, N. Y.

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Julijos Casko

[Mirė 1966 metais balandžio 29 d.]

Nežiūrint, kad jau sukako 15 metų nuo to skaudaus įvykio mūsų šeimoje, kai negailestinga mirtis išskyrė iš mūsų tarpo mylimą mamytę, uošvę ir močiutę Julija Casko, bet jos kilnus atminimas tebėra gyvas mūsų mintyse ir širdyse.

Tie 15 metų liūdnai ir skaudžiai praslinko, bet ne kiek nesumažino liūdesio bei ilgesio mūsų brangiosios, nes Ji mūsų namuose buvo tikra paguoda ir visų nesekmių ramintoja bei užtarėja.

Liūdintys: Duktė JESSIE VESELY
Žentas FRANK
Anukė DENISE

MESA, ARIZONA

Mirus

Nancy Gordon

Reiškiamė gilią užuojautą velionės sūnui William (Jean) ir jo šeimai, seserims Betty Johnson ir Beverly (Richard) McCormick, uošvei M. Gužauskienei, marčiom Ann Krisiken, Emily (Richard) White, bei kitiems artimiems ir draugams.

Žinokit, kad ir mes liūdim netekę mielos draugės ir narės.

LDS—139 KP.— Chicago, Ill.
VALDYBA ir NARIAI

MESA, ARIZONA

Mirus

Nancy Gordon

Reiškiamė gilią užuojautą velionės sūnui William (Jean) ir jo šeimai, seserims Betty Johnson ir Beverly (Richard) McCormick, uošvei M. Gužauskienei, marčiom Emily (Richard) White, Ann Krisiken, bei kitiems artimiems ir draugams.

Žinokit, kad ir mes liūdim netekę mielos draugės.

JESSIE ir FRANK VESELY— Lombard, Ill.
DENISE VESELY

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Vincentui Jankauski

Liūdnai praslinko keturiolika metų nuo tos skaudžios dienos, kai 1966 m. gruodžio 20-ąją negailestinga mirtis iš gyvųjų tarpo išskyrė mūsų mylimą tėvą, uošvį ir senelį Vincent Jankauskį. Jo netekimas paliko mumyse didelį liūdesį ir gilų skausmą širdyse.

Mes žinome, kad Jis pas mus negriš, bet atėjus tai skaudžiai dienai, kada sustojo plakusi jo jautrioji širdis, norisi garsiau sudejuoti ir pasiguosti jo ir mūsų draugams ir priminti, kaip mums skauda širdis dėl to, kad Jo nėra mūsų tarpe.

Lai Jam būna ramu ilsėtis Lietuvių Tautinėse kapinėse, o mes lankysime jo kapą ir gerbsime jo šviesų atminimą.

LIŪDNOS MIRTIES METINES

Liūdnai praslinko du metai, kuomet nelemtoji mirtis 1978 metais gegužės 13 d. išskyrė iš mūsų tarpo mylimą mamytę, uošvę, močiutę bei sesutę Domicelę Jankauskiene.

Nors jau du metus negirdime jos brangių ir pamokinančių žodžių, bet jie yra gyvi mūsų mintyse ir širdyse. Mes minime Jos kilnų vardą ir aukštai vertiname Jos pamokymus būti naudingiems ne tik sau, bet ateinančioms kartoms ir visai žmonijai.

Mūsų brangioji yra gyva mūsų mintyse ir širdyse, ir ji tokia pasiliks iki mūsų krūtinėse širdys plaks. O Jos kilnus atminimas pasiliks tikru gyvenimo pavyzdžiu.

Liūdime—Duktė ANNA ir žentas ALBIN SLUZENSKI
Anukė DIANA ir jos vyras LARRY PURVIS

APKALBETI "VILNIES" REIKALAI

Balandžio 25 d. įvyko "Vilnies" bendrovės direktorių tarybos posėdis. Direkcijos pirmininkei neatvykus, posėdį atidarė tarybos sekr. J. Marazienė. Tvarkos vedėja išrinkta A. Vaitkienė.

Administracijos raportą davė N. DeSchaaf. Raportas priimtas. Redakcijos raportą davė S. J. Jokubka. Jis žymėjo, kad viskas redakcijoje tvarkoje.

Buvo minčių vasaros laiku padaryti mėnesio pertrauką, neišleisti laikraščio. Bet tas reikalas paliktas išspręsti būsimam suvažiavimui.

Pasidalinta darbais dėl pavasario parengimo, kuris ruošiamas gegužės 3 d. "Vilnies" salėje.

Pranešta, kad "Vilnies" salė ir redakcijos kambariai naujai išdažyti. Tūli namo komiteto nariai išsireiškė, kad rudenio bus sušauktas Lietuvių Darbininkų Apšvietos draugijos narių susirinkimas ir plačiau aptarti visi namų liečiantys reikalai.

Apkalbėta "Vilnies" bendrovės dalininkų suvažiavimo reikalas.

Kaip jau buvo paskelbta, suvažiavimas šaukiamas birželio 7 d. 10 val. ryto "Vilnies" salėje. Tuo reikalu organizacijoms išsiuntinėti laiški.

Sekantis posėdis įvyks gegužės 30 d. 1 val. po pietų "Vilnies" salėje. Prašau visus direkcijos narius būtinai dalyvauti.

Sekret. J. Marazienė

Nancy Gordon laidotuvės

Nancy Gordon gimė 1913 metais rugsėjo 4 Čikagoje, mirė 1981 metais, balandžio 17 d. Mesa, Arizonoje. Atvežtas jos kūnas į Čikagą buvo pašarvotas Quinlan šermentinėje, Oak Lawn. Laidotuvėmis rūpinosi laidotuvių direktorius Bukauskas. Laidotuvės vyko balandžio 21 dieną Lietuvių tautinėse kapinėse, kur buvo palaidota šeimos kape, greta jos vyro Jack Gordon.

Koplyčioje prie karsto atsiveikimo kalbą pasakė Mr. White. Liūdesio dainas atliko Vanda Gai-

dam, sudainuodama "Viliją" iš operetės Fledermaus ir Estelle Bogden, sudainuodama liūdesio dainą, akompanuojant vargonais Valerijai Urbikas. Paskutinis kalbėjo graborius Bukauskas. Jis davė trumpą Nancy Gordon nueito gyvenimo kelio apybraižą.

Atsiveikinti su Nancy Gordon buvo prisirinkusi pilna koplyčia jos artimųjų, giminių, draugų, pažįstamų. Į kapines lydėjo virš 30 automobilių vora. Sugrįžtuvės vyko Landmark restorane. John Feiza

ANN PETERS-PETRUTIENĖ

Viena iš daugelio velionies Nancy Gordon draugių Anna Peters-Petrutienė negalėjo dalyvauti jos laidotuvėse. Tą dieną, balandžio 21, Anna turėjo eiti į ligoninę pasiruošti akies operacijai. Kai šią žinią skaitysite, labai galimas daiktas, A. Petrutienė jau bus grįžusi iš ligoninės. Jos adresas: 2644 W. 84th Pl., Chicago, Ill. 60652.

A. Petrutienė eidama ligoninėn prašė, kad įdėtumėn "Vilnyje" užuojautą Nancy Gordon artimiesiems.

N. DeSchaaf

B A I S I N E L A I M Ė

Pereitą šeštadienį, gegužės 9, automobilio nelaimėje buvo sunkiai sužeista Nellie DeSchaaf ir jos vyras.

Šeima Little Co of Mary ligoninėj, 2900 W. 95, Evergreen Park, intensive care skyriuje. Lankyti neleidžia.

Šeštadienį, gegužės 16, 1 val. po pietų Vilnies patalpose įvyks nepaprastas VILNIES direktorių susirinkimas ryšium su šia nelaime.

VILNIS

KAPŲ PUOŠIMO DIENA

Su liūdesiu ir pagarba prisimenam savo šeimos mirusius—

Dukrą—DIANE VESELY 3-26-65

Motina ir Močiutė—JULIA CASKO 4-29-66

Tėvelį ir Senelį—PETER ŽEMAITIS 6-1-80

Lietuvoje

Teta—LUCILLE DAPKUS

Dėdė—STEPONA DAPKU

Lai jie ramiai ilsisi tarp giminių ir senų draugų. Mes jų niekad nepamiršime.

JESSIE ir FRANK VESELY
DENISE VESELY

CHICAGO, ILLINOIS

MESA, ARIZONA

Mirus

Nancy Gordon

Reiškiame gilią užuojautą velionės sūnui William (Jean) ir jo šeimai, seserims Betty Johnson ir Beverly (Richard) McCormick, uošvei M. Gužauskienei, marčiom Ann Krisiken, Emily (Richard)

White, bei kitiems artimiesiems ir draugams.

Zinokit, kad ir mes liūdim netekę mielos draugės.

J. Pateckas
L. Pateckas
A. Chiapas
E. Chiapas
J. Feiza
M. Tompkens
V. Samuolis
F. Podžiukas
A. Litvinas
A. Jakienė
V. Žilinskienė
A. Pauliukas

U. Juodaitis
R. Čogler
A. Vaitkus
F. Vaitkus
Mr. & Mrs. A. Dargis
J. Atkenson
S. Atkenson
C. Walter
D. Walter
J. Antonowitz
A. Antonowitz

T. Powell
V. Powell
P. Malinauskas
H. Pajūnas
B. Rasins
E. & F. Jordan
M. Wassel
A. Olson
F. Olson
W. Slench
O. Shatkauskas
E. M. Parker

MESA, ARIZONA

Mirus

Nancy Gordon

Reiškiame gilią užuojautą velionės sūnui William (Jean) ir jo šeimai, seserims Betty Johnson ir Beverly (Richard) McCormick, uošvei M. Gužauskienei, marčiom Ann Krisiken, Emily (Richard) White, bei kitiems artimiesiems ir draugams.

Zinokit, kad ir mes liūdim netekę mielos draugės.

Teresa Matelis
Adolph Matelis
Bernice Matelis
J. Wainoris
B. Wainoris

A. Mikal

Estelle Malesh
Al Malesh
Peter Dapser
Stella Dapser
A. Butkis

MESA, ARIZONA

Mirus

Nancy Gordon

Reiškiame gilia užuojautą velionės sūnui William (Jean) ir jo šeimai, seserims Betty Johnson ir Beverly (Richard) McCormick, uošvei M. Gužauskienei, marčiom Ann Krisiken, Emily (Richard) White, bei kitiems artimiesiems ir draugams.

Zinokit, kad ir mes liūdim netekę mielos draugės ir narės:

ROSELANDO MOTERŲ KLUBAS
Chicago, Ill.

MESA, ARIZONA

Mirus

Nancy Gordon

Reiškiame gilią užuojautą velionės sūnui William (Jean) ir jo šeimai, seserims Betty Johnson ir Beverly (Richard) McCormick, uošvei M. Gužauskienei, marčiom Ann Krisiken, Emily (Richard) White, bei kitiems artimiesiems ir draugams.

Zinokit, kad ir mes liūdim netekę mielos draugės.

JOANA GRIGAS ir šeima—Redwood Shores, Cal.
MILLIE ir CHARLES GASUNAS—Shiocton, Wis.

CHICAGO, ILLINOS

MESA, ARIZONA

Mirus

Nancy Gordon

Reiškiame gilią užuojautą velionės sūnui William (Jean) ir jo šeimai, seserims Betty Johnson ir Beverly (Richard) McCormick, uošvei M. Gužauskienei, marčiom Ann Krisiken, Emily (Richard) White, bei kitiems artimiesiems ir draugams.

Zinokit, kad ir mes liūdim netekę mielos draugės.

V. Bogden
E. Bogden
V. Urbikas
W. & P. Gaidem
V. Wrobel
J. Urmon
B. Pavilonis

A. Bacevich

M. Plauska
R. Koler
A. Parada
Tony Gurski
Thomas Gurski
V. W. Chizas
M. Bagdon

MESA, ARIZONA

Mirus

Nancy Gordon

Reiškiu gilią užuojautą velionės sūnui William (Jean) ir jo šeimai, seserims Betty Johnson ir Beverly (Richard) McCormick, uošvei M. Gužauskienei, marčiom Ann Krisiken, Emily (Richard) White, bei kitiems artimiesiems ir draugams.

Zinokit, kad ir aš liūdžiu netekus mielos draugės.

ANN PETERS
Chicago, Ill.